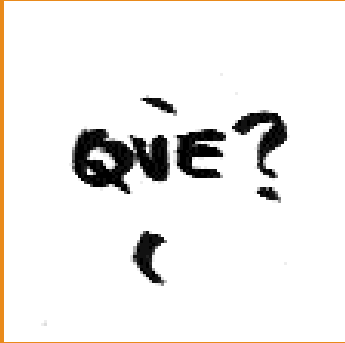

Inhoud

20 april 2001

291

Vanaf 31 mei maakt de nieuwe Europese Betekeningsverordening in de EU **sneller en eenvoudiger betekenen** mogelijk. Fax en e-mail zijn toegestaan. De veranderingen moeten nog in Nederlandse wetgeving worden verwerkt. Daarom zal de deurwaarder vanaf 31 mei voorlopig de dagvaarding aan het OM moeten blijven betekenen en een afschrift sturen naar het buitenland.

302

Het beleid om de **MKZ-crisis** te bestrijden was inzet van een kort geding; we spraken met advocaat Bronkhorst. Een eerste aanloop tot de grootschalige landbouw werd begin jaren zestig genomen, toen ondanks veel verzet het Landbouwschap werd opgericht; Van Heijningen frist het geheugen op. En de manier waarop er met het misschien besmette vee wordt omgesprongen deed columnist Beversluis ontsteken in woede: hij roept het beest uit de aarde aan.

Omslagfoto: Eric de Vries

306

Per 1 mei is **Frederik Heemskerk** geen algemeen secretaris meer van de Nederlandse Orde van Advocaten. Na vijftien jaar verruult hij management voor rechtspraak. Hij beklaagt de toenemende eenzijdigheid van advocaten die niets meer te maken hebben met burgers als cliënt. En hij leerde uit de geschiedenis dat mensen er niet uit leren.

In het volgende nummer

- *Kroniek Arbeidsrecht*
- *Arrest Slot/Coelen: vermogensrechtelijke duidelijkheid*

Recht

- 291** Sneller betekenen, is de bedoeling
Mirjam Freudenthal

Praktijk

- 299** **Column**
Het beest uit de aarde
Joost Beversluis
- 300** **De bijzondere zaak van...**
Hajo Bronkhorst: advocaat en MKZ
Jan Pieter Nepveu
- 302** Fundamenten MKZ-crisis
al in jaren zestig gelegd
L. van Heijningen
- 306** Ex-secretaris Heemskerk over de
'ontsokkeling' van de advocaat
Lex van Almelo
- 310** Advocaat op Cuba
Gerrit Jan Pulles
- 314** Collegevergadering van 30 maart:
'We kunnen er niets over zeggen'
Leo van Osch

317 In het nieuws

- 318** **Reacties**
Incasso rechtsbijstand
Naar Bureau voor Rechthulp?
Polis dekt schade stagiaire
- 319** **Iks ging weer eens pleiten**
Leo van Osch

Van de Orde

- 289** Van de deken: Leest u mij?
- 321** Orde-nieuws
- 322** Agenda
- 322** Beroepsopleiding
- 323** Permanente opleiding
- 324** Personalía

326 Disciplinaire beslissingen

Opinie? Kritiek?

Mail uw reacties op het gebodene naar:

Advocatenblad@ebi.nl

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Elsevier bedrijfsinformatie bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. A.S. Fransen van de Putte
mr. P. Habermehl
mr. W. Heemskerk
dr. L. Hesselink
mr. A.A.M. van der Meer
mr. M. Middeldorp
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
mr. M. Ynzonides

Bladmanagement

mr. P. Habermehl
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Ynzonides
dr. L. Hesselink (Elsevier)
dr. H. Buskes (Orde van Advocaten)

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Elsevier bedrijfsinformatie bv.
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
email: l.hesselink@ebi.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Bijdragen voor het Orde-deel

Nederlandse Orde van Advocaten,
Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Zie ook: www.advocatenorde.nl

Beeld

Vormgeving: VILLA Y, Andre Klijsen
Tekeningen: Floris Tilanus
De Pinguin: W.C. van Manen, Stichting
Advocaten voor Advocaten

Lay-out

Dimitry de Bruin, Den Haag

Correctie

Irene Groothedde, Amsterdam

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Postbus 90, 2380 AB Zoeterwoude
tel. 071-5897621, fax 071-5890580
e-mail: bdmby@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: f 3,70 per mm bij een
kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 9: 20 april 2001
afl. 10: 4 mei 2001

Abonnementen

Alle *advocaten*, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531. Niet-leden betalen f 290 of € 131,60 per jaar (incl. BTW, verzendkosten en jaarband). Studenten 50% korting. Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Elsevier Klantenservice verzorgt de abonnementsadministratie voor niet-leden: Elsevier bedrijfsinformatie bv, afdeling Klantenadministratie, postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@ebi.nl
Losse nummers: f 15

© Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit blad mag worden vervoerd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Van de deken

Leest u mij?

mr. M.W. Guensberg

Het *Advocatenblad* wil hét blad voor advocaten zijn. In een wereld die wordt overspoeld door informatie is het lang niet makkelijk om dat profiel met succes na te streven. De uitgever –Elsevier – en de onafhankelijke redactie van het *Advocatenblad* hebben zich daarom, op eigen verzoek, onderworpen aan een tweetal *kritieksessies*. Ik kan me wel zo ongeveer voorstellen hoe dat is gegaan. Een groepje professionals is er eens lekker voor gaan zitten om de redacteuren, het bladmanagement, de uitgever, de vormgeving, de inhoud en wat dies meer zij tot op het bot te fileren. Dat werkt louterend en het is ook een probaat middel tegen bedrijfsblindheid, zelfgenoegzaamheid of lethargie, voor zover daar al sprake van was.

Gelukkig laat men het daar niet bij. De uitkomsten van de kritieksessies zullen worden gebruikt bij het formuleren van vragen die gesteld zullen worden in een groot opgezet lezersonderzoek. De redactie en de uitgever kunnen hun doen alleen verwezenlijken als zij weten wat u van het *Advocatenblad* verwacht en hoe u de verschillende rubrieken beoordeelt. Ik kan mij voorstellen dat men ook wil weten welke verbeteringen u verlangt.

De Algemene Raad juicht het toe dat het officiële orgaan van de Orde wil investeren in een nog beter blad. Het zou dan ook zeer op prijs gesteld worden als u de tijd zou willen nemen om desgevraagd aan het lezersonderzoek mee te werken.

Mijn persoonlijke wens is overigens dat het *Advocatenblad* wat meer dan thans een platform wordt voor discussie over belangrijke aangelegenheden in de advocatuur en de rechtspleging. Wat meer baliepolitiek en wat meer rechtspolitiek zouden wat mij betreft welkom zijn. In een interview in dit blad heb ik al eens opgemerkt dat naar mijn mening de discussie over bijvoorbeeld de Samenwerkingsverordening, de Witwasrichtlijn, de Vestigingsrichtlijn, de herinrichting van het systeem van gefinancierde rechtshulp in de redactionele rubrieken van dit blad best wat meer aan-

dacht zou mogen krijgen. Het zijn stuk voor stuk onderwerpen die actueel zijn en die direct ingrijpen in de beroepsuitoefening. Ook merkte ik toen op dat het wat pijnlijk is dat in andere bladen meer daarop gerichte polemiek te vinden is dan in ons 'eigen' blad. De zegslieden van de Orde krijgen beslist meer vragen van journalisten van landelijke dag- en weekbladen dan van de auteurs die aan het woord komen in het *Advocatenblad* en dat is toch wel opmerkelijk.

Een ander belangrijk onderwerp, de reorganisatie van de rechterlijke macht en laatstelijk vooral van de zittende magistratuur, bleef eveneens grotendeels onbesproken, terwijl de landelijke pers er uitgebreid en bij herhaling over schreef. De Algemene Raad neemt samen met de president en de procureur-generaal van de Hoge Raad duidelijk stelling tegen een deel van de reorganisatieplannen en met name tegen het plan dat presidenten van rechtbanken tijdelijk zullen worden benoemd en dat ook de leden van de Raad voor de Rechtspraak en van de gerechtsbesturen voor (her)benoeming en ontslag afhankelijk worden van de politiek. De scheiding der machten komt daarmee onder druk te staan. Dat moet toch *gefundenes Fressen* zijn voor een blad dat wordt gelezen door juristen die van faire en onafhankelijke rechtspleging leven.

De beste stuurlied staan aan wal, maar ik neem aan dat mijn, overigens als opbouwend bedoelde kritiek, bij de redactie welkom is. De afdeling communicatie van de Orde is weer op sterkte, zodat alle steun die de onafhankelijke redactie wenst te krijgen ook gegeven kan worden. Bovendien vind ik het *Advocatenblad* een goed en zeer lezenswaardig blad waarin ik mij op mijn 'eigen' plekje voorin behoorlijk thuis voel. Met spanning kijk ik dus uit naar de uitkomsten van het lezersonderzoek en naar het antwoord op de vraag: 'Leest u mij?'

n

Redactie, Orde en uitgever kunnen hun doelen met het blad alleen verwezenlijken als zij weten wat u van het Advocatenblad verwacht

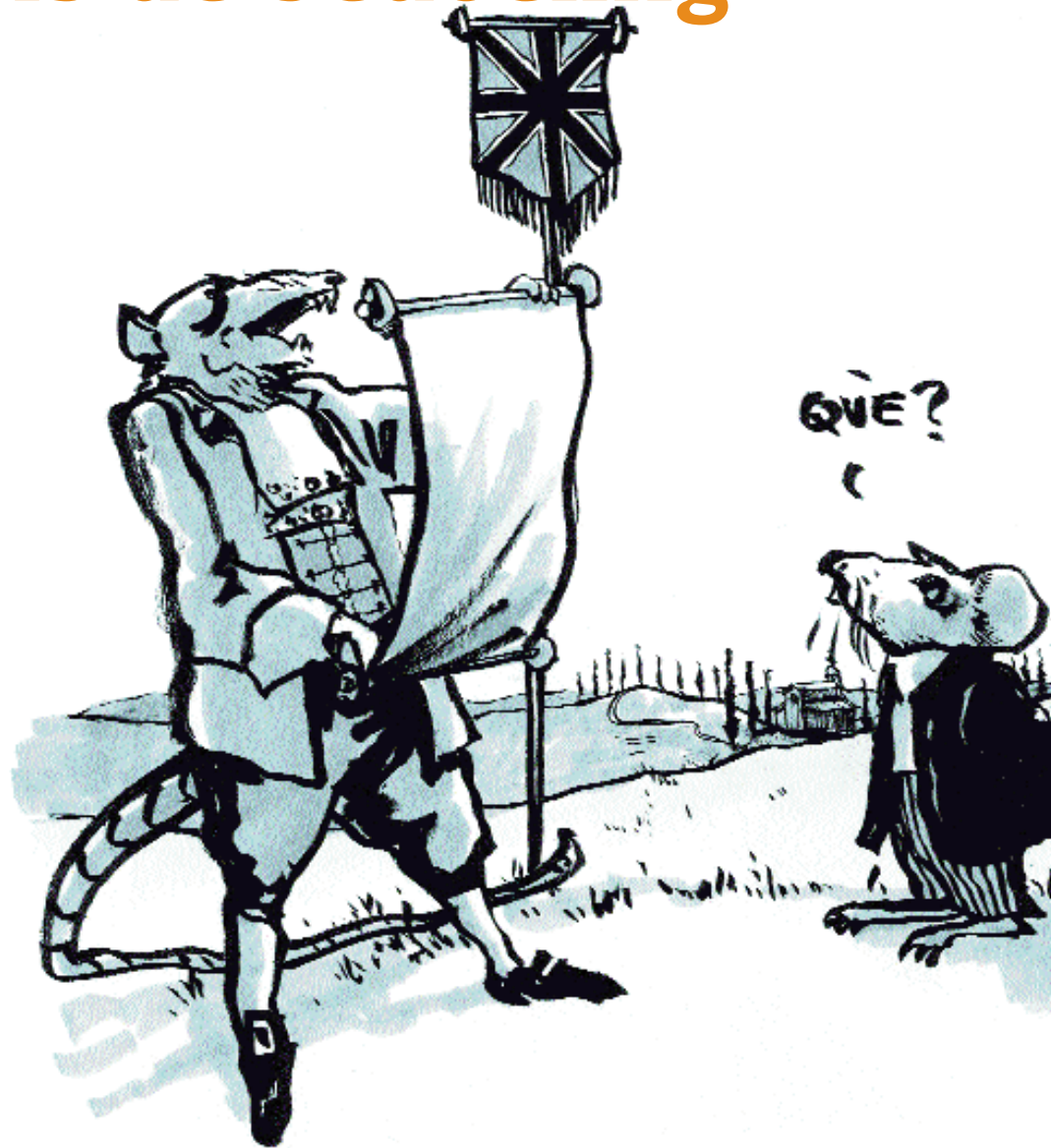
Recht

Nieuwe Europese Betekenningsverordening

Sneller betekenen, is de bedoeling

Op 31 mei 2001 zal de Europese Betekenningsverordening¹ de verzending en betekening van stukken binnen de EU helpen versnellen en vereenvoudigen. Fax en e-mail zijn toegestaan en enkele instanties worden gedecentraliseerd. Diverse veranderingen moeten nog in Nederlandse wetgeving worden verwerkt. Uit de circulaire die de Minister van Justitie op 9 april publiceerde² blijkt dat de deurwaarder vanaf 31 mei voorlopig de dagvaarding aan het OM zal moeten blijven betekenen en een afschrift toesturen naar het buitenland.

mr. Mirjam Freudenthal
docent-onderzoeker Molengraaff Instituut

- 1 *PbEGL* 160, 30 juni 2000, p. 37, verordening nr. 1348/2000 van 29 mei 2000. Aan de verordening is eerder in het *Advocatenblad* summier aandacht besteed: M. Freudenthal, 'Europese verordening inzake betekening', *Advocatenblad* 2000, p. 719. Tevens M. Freudenthal: 'Europese verordening inzake de betekening en kennisgeving van stukken', *NIPR* 2001-1.
- 2 De circulaire EG-Betekenningsverordening is gepubliceerd in de *Staatscourant* van 9 april 2001, nr. 70, p. 25 en 26, en is ook te vinden op <http://www.overheid.nl/op/>.
- 3 Alleen Denemarken neemt om communautaire redenen geen deel aan de verordening. De verordening geldt dus tussen de overige veertien lidstaten. Op de betekening buiten de Europese Unie blijven het Haags Betekenningsverdrag 1965 of de Rechtsvorderingsverdragen van 1905 of 1954 van toepassing.
- 4 *Pb C* 29E /281 van 30 januari 2001: Voorstel voor de oprichting van een Europees justitieel netwerk. De verordening bepaalt dat een dergelijke gedecentraliseerde aanwijzing om de vijf jaar moet worden heroverwogen.

De Betekenningsverordening, die op 31 mei a.s. voor de betekening binnen de Europese Unie het Haags Betekenningsverdrag 1965 vervangt,³ beoogt een snellere verzending en betekening van stukken te realiseren. Door de inschakeling van gedecentraliseerde personen of instanties die in het land van verzending en van ontvangst verantwoordelijk zijn voor de grensoverschrijdende betekening of verzending van stukken moet de vertragende trapsgewijze verzending via centrale autoriteiten verbeterd worden. In Nederland, België, Luxemburg en Frankrijk zullen dat de deur-

waarders zijn, in Duitsland en Oostenrijk waarschijnlijk de gerechtelijke griffies.

Naam en adreslijsten van de ontvangende instanties zullen worden opgenomen in een thans in ontwikkeling zijnde civielrechtelijke database van de EG.⁴ Om een spoedige verzending van stukken tussen de lidstaten te bevorderen wordt de wijze van verzending niet dwingend voorgeschreven. Er moet namelijk rekening gehouden worden met technische ontwikkelingen en nieuwe middelen zoals e-mail en fax en de geoorlooftheid van deze middelen naar het recht van de

In Nederland wordt de bezorgingsdatum bij het OM vervangen door de datum van overhandiging aan gedaagde

	Haags Betekenningsverdrag 1965	Betekenningsverordening
instanties	centrale autoriteit (OM)	gedecentraliseerde instanties (deurwaarders)
verzending naar buitenland	via centrale instantie of rechtstreekse verzending	door verzendende instantie rechtstreeks aan ontvangende instantie of rechtstreekse verzending
ontvangst uit buitenland	idem	idem
taal formulier	Engels of Frans	taal of toegestane taal aangezochte staat
taal document	Engels of Frans	taal aangezochte staat of taal verzendende staat die gedaagde begrijpt
datum betekening	Nederland: betekening OM	art. 9 lid 1: recht aangezochte staat
stuiting etc.		art. 9 lid 2: datum doorzending door verzendende instantie
verstek	art. 15 en 16	art. 19 (vrijwel gelijk aan art. 15 en 16 van Haags Betekenningsverdrag 1965)

verzendende en ontvangende staat.⁵ De bescherming van de gedaagde neemt ook in de Betekenningsverordening een prominente plaats in. De art. 15 en 16 van het Haags Betekenningsverdrag 1965, die de bescherming van de niet-verschenen gedaagde regelen, zijn vrijwel gelijklopend overgenomen in de verordening.

Nieuw is de regeling van de datum van betekening. Deze regeling is van belang omdat het tijdstip van betekening in de lidstaten thans nog verschillend bepaald wordt, namelijk door de datum van óf de reële óf de fictieve betekening. In Nederland en onder meer Frankrijk, die de fictieve betekening kennen, geldt thans nog als datum van een internationale betekening van een dagvaarding – en daarmee de datum van aanhangigheid – de datum waarop het te betekenen stuk in het eigen land bij de centrale autoriteit in ons land, het OM, bezorgd wordt (de zogenaamde ‘remise au parquet’).⁶

Andere lidstaten, zoals Duitsland en Engeland, kennen het systeem waarbij de betekening pas voltooid is als alle formaliteiten voor de overhandiging aan de gedaagde vervuld zijn. Krachtens de verordening is alleen de reële betekening een geldige betekening, al behoudt de nationale betekenningsregel nog enig belang.

Adres bekend

De werkingssfeer van de verordening betreft de verzending van documenten tussen de lidstaten van de EU in alle burgerlijke en handelszaken, dus ook in de vier uitzonderingscategorieën van art. 1 EEX.⁷ Buiten de werkingssfeer vallen strafzaken en belastingzaken.⁸ De verordening is alleen van toepassing als het adres van geadresseerde bekend is. Wel moet de ontvangende instantie met de middelen waarover zij beschikt het juiste adres van de geadresseerde proberen te achterhalen.

Behalve de aanwijzing van de deurwaarder

⁵ Binnen de EU zullen niet alle landen een gelijke ontwikkeling hebben op de elektronische snelweg.

⁶ Zie art. 4 sub 8 Rv en HR 18 februari 1994, *NJ* 1994, 606 (m. nt. HER).

⁷ Deze vier categorieën zijn: familiezaken, faillissement, sociale zekerheid en arbitrage. Het EEX is omgezet in een verordening. De EEX-Vo is aangenomen op 22 december 2000, *Pb* L 12 van 16 januari 2001. Inwerkingtreding 1 maart 2002.

⁸ Civielrechtelijke vorderingen in strafzaken en van de fiscus vallen wel onder de verordening.

**In Zuid-Europese
lidstaten zal een
snelle betekening
nog wel tot
problemen
aanleiding geven**

als *gedecentraliseerde instantie* is Nederland ook verplicht een *centrale instantie* aan te wijzen die tot taak heeft informatie te verschaffen aan verzendende instanties, bijvoorbeeld om vast te stellen welke de ontvangende instantie is, en naar oplossingen te zoeken voor problemen bij verzending ter betekening of kennisgeving. In bijzondere gevallen kan de centrale instantie van de aangezochte lidstaat verzocht worden de betekening op zich te nemen. Onder een dergelijke bijzondere omstandigheid wordt gerekend overmacht bij de ontvangende instantie, bijvoorbeeld wanneer het kantoor of de griffie door brand verwoest is, of door een natuurramp of staking getroffen is. Nederland overweegt de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders aan te wijzen als centrale instantie (art. 1 t/m 3 Vo).⁹

Spoedige betekening

De kern van de verordening betreft de verzending van (gerechtelijke) stukken (art. 4 t/m 7 Vo). De deurwaarder zal als verzendende instantie het document zo spoedig mogelijk aan de ontvangende instantie moeten toezenden. Fax en e-mail kunnen hierbij hulp bieden, zij mogen echter geen afbreuk doen aan de rechtszekerheid. Vereist is dat de ontvangen tekst overeenstemt met de verzonden tekst. Om een zorgvuldige betekening te garanderen moet de verzendende instantie bij het te verzenden document een aanvraag tot betekening voegen in de vorm van een door de verordening opgesteld formulier.¹⁰

De ontvangende instantie moet vervolgens binnen zeven dagen bericht van ontvangst aan de verzendende instantie sturen. Is de ontvangende instantie voor de betekening niet territoriaal bevoegd, dan draagt zij zorg voor doorzending aan de wel bevoegde instantie. Nu in Nederland de plaatsgebonden bevoegdheid van de deurwaarder komt te vervallen, zal deze bepaling voor ons geen betekenis hebben.¹¹ De ontvangende instantie zorgt voor een spoedige betekening of verzending van het document aan de geadresseerde overeenkomstig het recht van de aangezochte staat of in een specifieke, door de verzendende instantie gewenste vorm, mits deze met het recht van de aangezochte staat verenigbaar is. Welke termijn bij een spoedige betekening voor ogen staat, wordt niet vermeld. Volgens

de verordening mag echter aangenomen worden dat de betekening binnen enkele dagen na ontvangst geschiedt. Is de betekening of kennisgeving van het stuk voltooid, dan moet daarvan een certificaat worden opgemaakt en teruggezonden worden naar de verzendende instantie. Voor de meeste lidstaten zal dit geen probleem hoeven op te leveren.

In onder meer de Zuid-Europese lidstaten zal een snelle betekening waarschijnlijk in de naaste toekomst nog wel tot problemen aanleiding kunnen geven. De Commissie zal toezicht houden op de juiste uitoefening van deze bepalingen.

Betekening buiten de ontvangende instantie om blijft mogelijk, te weten de verzending per post of de rechtstreekse betekening (art. 14 en 15 Vo). De lidstaten kunnen de kennisgeving per post niet uitsluiten, wel kunnen ze hieraan de voorwaarde verbinden dat het stuk bijvoorbeeld aangetekend verstuurd wordt.¹² Eveneens is 'iedere belanghebbende bij een rechtsgeding' (hieronder worden procesvertegenwoordigers begrepen) bevoegd de betekening of kennisgeving rechtstreeks te doen verrichten door deurwaarders of ambtenaren in de aangezochte lidstaat. Lidstaten kunnen zich tegen deze wijze van kennisgeving wel verzetten. Dat Nederland zich hiertegen zal verzetten, ligt niet voor de hand, deze wijze van verzending is reeds mogelijk onder het Haags Betekeningsverdrag 1965.

Naar mijn mening verdient het in sommige zaken de voorkeur, of is het zelfs noodzakelijk, voor de betekening de hoofdregel te volgen, te weten: betekening via de verzendende en ontvangende instanties. Voor de regeling van litispentie in internationale zaken wordt namelijk als datum van aanhangigheid voor de Nederlandse dagvaarding genomen het tijdstip waarop de dagvaarding bij de ontvangende instantie binnenkomt (zie daarvoor: litispentie onder het kopje 'complicatie'). Bij een rechtstreekse verzending per post ontbreekt deze datum doorgaans.¹³

Nederlandse praktijk

Na ontvangst van een dagvaarding tot doorzending zal de deurwaarder er in het exploot melding van maken dat hij overeenkomstig de vereisten van de Betekeningsverordening afschrift van de dag-

9 Krachtens de Gerechtsdeurwaarderswet (K 22 775, aangenomen op 23 januari 2001, inwerkingtreding wordt verwacht op 1 juni 2001) wordt de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG), een PBO met regelgevende bevoegdheid, in het leven geroepen.

10 De Betekeningsverordening regelt het berichtenverkeer grotendeels door middel van standaardformulieren. Deze zijn opgenomen in de Annexen bij de verordening, vindplaats zie noot 1, resp. noot 15.

11 Treedt de Gerechtsdeurwaarderswet in werking ná 31 mei 2001, dan zal tot de inwerkingtreding gedagvaard moeten worden door de territoriaal bevoegde deurwaarder.

12 Vergelijk art. 10, sub a Haags Betekeningsverdrag 1965: een aantal lidstaten had zich tegen deze wijze van toezending verzet. Voorwaarde voor een rechtsgeldige betekening per post zal ook kunnen zijn het vereiste dat het betekende stuk in een taal is gesteld die door de geadresseerde wordt begrepen, althans in de taal van zijn woonplaats.

13 Postale verzending met bericht van ontvangst biedt hier mogelijk een oplossing.

Het document kan nu ook in de taal van de lidstaat van verzending worden gesteld, indien de geadresseerde deze taal begrijpt

vaarding heeft verzonden aan de ontvangende instantie met het verzoek het afschrift aan de geadresseerde te doen betekenen. Het exploit zal onder meer moeten vermelden de datum van verzending,¹⁴ de naam en het adres van de ontvangende instantie, alsook de wijze waarop de deurwaarder het stuk naar de ontvangende instantie verstuurd heeft. Ook vermeldt het de wijze waarop de betekening zal moeten plaatsvinden. Deze wijze van betekenen is vergelijkbaar met de betekening van art. 2, lid 1, 2^e en 3^e zin Rv: de deurwaarder die geen afschrift aan gedaagde kan laten noch ook een afschrift in een gesloten envelop, zal terstond een met redenen omkleed afschrift ter post moeten bezorgen. Dient betekening conform de verordening plaats te vinden, dan wordt de verzending ter post verzonden door verzending van het afschrift aan de ontvangende instantie. De deurwaarder voldoet hiermee gelijktijdig aan twee functies, te weten zijn ambtelijke ministerieplicht en zijn uit de verordening voortvloeiende functie van verzendende instantie. Verwacht mag worden dat in het kader van art. 9, lid 2 van de verordening naar Nederlands recht de termijn van dagvaarden berekend kan worden vanaf het tijdstip van verzending van het afschrift naar de ontvangende instantie.¹⁵

Hoewel met de verzending van de dagvaarding naar de ontvangende instantie de betekening nog niet voltooid is, kan met de dagvaarding verder gehandeld worden als met een gewone Nederlandse dagvaarding. Dit betekent dat deze dagvaarding op de rol ingeschreven kan worden. Wel zal de Nederlandse rechter de zaak moeten aanhouden zolang de gedaagde niet verschijnt of niet is voldaan aan de voorwaarden van art. 19, lid 1 of lid 2 van de verordening (zie daarover onder 'niet verschijnen'). Pas als de verzendende deurwaarder een certificaat van betekening van de ontvangende instantie terugontvangt, bestaat de zekerheid dat de gedaagde de dagvaarding ontvangen heeft. Ook bij rechtstreekse toezending van de dagvaarding kan de verzendende deurwaarder de zaak op de rol zetten. De verzending met bericht van ontvangst geeft de mogelijkheid van de noodzakelijke zekerheid van ontvangst.

Verschillende talen

Om een zorgvuldige verzending te garanderen gaat het te verzenden document vergezeld van een aanvraag volgens een modelformulier (art. 4 Vo). Nieuw in de Betekenningsverordening is de regeling dat het formulier en het te verzenden document niet langer door hetzelfde taalregime beheerst hoeven te worden. Het formulier wordt ingevuld in de taal van de aangezochte staat of in een andere taal van de EU die door de lidstaat van ontvangst voor de invulling van het formulier is toegestaan. Elke lidstaat moet opgave doen van de talen waarin het formulier kan worden ingevuld. Zo is het denkbaar dat Nederland, gezien het belang van de Engelse taal in het

Duits

Stel, een procedure voor de Nederlandse rechter wordt gevoerd tegen een in Duitsland woonachtige Nederlander. In dat geval kan de dagvaarding of het verzoekschrift ook in de Nederlandse taal gesteld worden. Het modelformulier daarentegen moet in het Duits of in een door Duitsland toegestane taal gesteld worden. Het is van belang dat de taalregeling met betrekking tot het te betekenen document in acht genomen wordt. Is het document in een andere taal gesteld, dan kan de (kwaadwillende) geadresseerde weigeren het stuk in ontvangst te nemen, ook als hij die taal wel begrijpt.

Engels

Stel, een procedure in een grote commerciële zaak wordt gevoerd voor de Engelse rechter. Partijen hebben in de Engelse taal gecontracteerd en gecommuniceerd. Het is in dit geval aannemelijk dat het procesinleidende stuk voor de Nederlandse gedaagde in het Engels gesteld kan worden. Weigert de Nederlandse gedaagde het in het Engels gestelde document in ontvangst te nemen, dan zal de Engelse rechter over de rechtmatigheid van deze weigering uitspraak moeten doen. Is de weigering onterecht, dan zou dit een reden kunnen zijn om de gedaagde aansprakelijk te houden voor de kosten van de vertaling van het Engelse document.

¹⁴ De datum van verzending komt overeen met de datum van betekening zoals bepaald in art. 9, lid 2 Betekenningsverordening (zie daarvoor onder 'datum').

¹⁵ Het is ter keuze aan de opdrachtgever of de verdere verzending en betekening hetzij door tussenkomst van de ontvangende instanties, hetzij door rechtstreekse verzending per post plaatsvindt.

**Fictieve betekening,
zoals voor
Nederland
neergelegd in art. 4,
sub 8 Rv, is niet
meer rechtsgeldig**

internationale handelsverkeer en de algemene kennis van die taal ook bij deurwaarders, de mogelijkheid openstelt het formulier ook in het Engels in te vullen.¹⁶

Het te betekenen document zelf, of het nu een dagvaarding of verzoekschrift of ander document is, moet in de officiële taal van de aangezochte lidstaat gesteld zijn of in de taal van de lidstaat van verzending, indien de geadresseerde deze taal begrijpt. Deze laatste mogelijkheid is nieuw en heeft ten doel dat er meer zekerheid bestaat dat de geadresseerde begrijpt waar het om gaat. Ook kan het leiden tot een besparing op de vertaalkosten.

Datum

Een belangrijke vernieuwing en verbetering ten opzichte van het Haags Betekeningsverdrag 1965 is de regeling van het tijdstip van betekening of kennisgeving (art. 9 Vo). Het artikel is een compromis tussen de twee Europese systemen van (internationale) betekening, te weten dat van de reële betekening en van de fictieve betekening. De verordening bepaalt dat de fictieve betekening, zoals voor Nederland neergelegd in art. 4, sub 8 Rv, geen rechtsgeldige betekening is.¹⁷ Art. 9 Vo vervangt de verschillende nationale regelingen. Hoofregel is dat de datum wordt vastgesteld overeenkomstig het recht van de aangezochte staat. Dit heeft ten doel de rechten van de geadresseerde te beschermen (lid 1). Lid 2 daarentegen beschermt de rechten van de aanvrager. Die kan er belang bij hebben vóór een bepaalde datum te handelen. In dat geval wordt ten aanzien van de aanvrager als tijdstip van betekening in aanmerking genomen de datum zoals bepaald in het recht van diens lidstaat. Op deze wijze kan de aanvrager zijn rechten doen gelden op een datum die hij zelf kan vaststellen zodat hij niet afhankelijk is van het voor hem onzekere tijdstip van de reële betekening of kennisgeving van het stuk in de andere lidstaat, waarop hij immers geen invloed heeft. De twee bepalingen van art. 9 kunnen gelijktijdig van toepassing zijn, zodat de betekening op twee verschillende momenten rechtsgevolg heeft ten aanzien van de geadresseerde en de verzoeker.

In de Nederlandse rechtspraktijk is deze regeling van groot belang omdat in de dagvaardingsprocedure de datum van betekening

gelijktijdig het tijdstip is waarop de procedure aanhangig wordt.¹⁸ Deze datum is onder meer van belang voor de stuiting van een lopende verjaring, het instellen van een rechtsmiddel, het tijdstip waarop een aanspraak op wettelijke rente bestaat en zoals reeds is aangegeven voor het tijdstip vanwaaraf de termijn van dagvaarden begint te lopen. In internationale zaken wordt dit tijdstip thans nog vastgesteld door de fictieve betekening aan het OM.¹⁹ De Betekeningsverordening regelt in art. 9 echter alleen de datum van betekening. In afwijking van ons nationale recht bepaalt deze datum niet tevens de datum van aanhangigheid. Art. 9, lid 2 Vo regelt de datum waarop onder meer een lopende verjaring gestuit kan worden en waarop de termijn van dagvaarden aanvangt zonder dat de zaak aanhangig is.

In het kader van art. 9, lid 2 Vo zou de betekening aan het OM nog wel gehandhaafd kunnen blijven. Het ligt echter voor de hand hier per invoeringswet een vereenvoudiging aan te brengen en te kiezen voor het tijdstip waarop de verzendende instantie, de deurwaarder, het stuk doorzendt naar de ontvangende instantie. Ook de indiening van een verzoekschrift past op deze wijze binnen art. 9, lid 2 Vo. Door de indiening van het verzoekschrift bij de griffie is de zaak immers aanhangig en neemt de stuiting een aanvang, terwijl de verzending voltooid is zodra de geadresseerde (of belanghebbende) het stuk ontvangen heeft.²⁰

In Spanje

Stel, een Nederlandse aanvrager wil een lopende verjaring van een dwangsomveroordeling op een Spaanse wederpartij stuiten. Die verjaringstermijn is in casu slechts zes maanden. Als datum van betekening geldt op grond van art. 9, lid 1 Vo de datum waarop de geadresseerde in Spanje de dagvaarding ontvangt. Voor de Nederlandse aanvrager zal volgens art. 9, lid 2 Vo met betrekking tot de verjaring als datum van stuiting echter gelden het moment dat naar Nederlands recht als betekeningstijdstip geldt. Dit zal dus het moment zijn waarop de deurwaarder de dagvaarding naar de ontvangende instantie verzendt of het verzoekschrift ter griffie ingediend wordt.

¹⁶ Het modelformulier is in alle talen van de EU verkrijgbaar: <http://europa.eu.int/eur-lex/nl/oj>.

¹⁷ Inwerkingtreding van de Betekeningsverordening eist om die reden o.m. aanpassing van art. 4, sub 8 Rv.

¹⁸ Zie hiervoor o.m. HR 21 maart 1975, *NJ* 1976, 245 (WHH).

¹⁹ HR 30 december 1977, *NJ* 1978, 576 (WHH).

²⁰ Indien de rechtbankgriffies in verzoekschriftprocedures als verzendende instantie worden aangewezen, kunnen zij binnen de Vo hun huidige praktijk van internationale kennisgeving per post handhaven, zij het onder de voorwaarden die de lidstaat van ontvangst daaraan stelt.

Complicatie

De Betekeningsverordening kent geen regeling van aanhangigheid in internationale zaken.

Het tijdstip van aanhangigheid van onderling afhankelijke vorderingen wordt echter binnen de EU bepaald in twee verordeningen, te weten de EEX-Vo en de Brussel II-Vo.²¹ Zij zullen voor een belangrijk deel van de familiezaken en de burgerlijke en handelszaken een litispendingregeling geven. Met de inwerkingtreding van de EEX-Vo wordt in art. 30 voor de betreffende materiële zaken de litispending geregeld. Eenzelfde bepaling is opgenomen in art. 11 van de Brussel II-Vo.

De aanhangigheid van de vordering of het verzoek wordt in de rechtsstelsels van de lidstaten bepaald óf door indiening van het procesinleidende stuk bij de griffie óf door betekening van het stuk aan gedaagde. Met betrekking tot de aanhangigheid is in deze verordeningen gekozen voor een compromis van de twee systemen. In de eerste situatie is het geding aanhangig indien het stuk dat het geding inleidt door de griffie wordt ontvangen. In de tweede situatie geldt als tijdstip van aanhangigheid het tijdstip waarop de autoriteit die verantwoordelijk is voor de betekening of kennisgeving het stuk ontvangt. In beide systemen moet de eiser er zorg voor dragen dat óf de betekening aan verder zo spoedig mogelijk plaatsvindt, óf het procesinleidende stuk zo snel mogelijk op de rol wordt ingeschreven. Deze bepaling moet in samenhang met art. 2 en art. 4 Betekeningsverordening gelezen worden. Volgens dit artikel wordt met de 'autoriteit die verantwoordelijk is voor de betekening of de kennisgeving' bedoeld op de ontvangende instantie in de aangezochte lidstaat.²² Zodra deze het stuk ter betekening of kennisgeving van de verzendende instantie ontvangt, is de zaak in beginsel aanhangig. De internationale litispending-regeling wijkt dus af van onze thans geldende interne regeling waarbij een (internationale) dagvaardingsprocedure aanhangig wordt op het tijdstip van de fictieve betekening aan het OM. Ook is er geen koppeling aangebracht tussen het tijdstip van betekening in de Betekeningsverordening en de aanhangigheid in de beide andere verordeningen.

Een extra complicatie met betrekking tot

de aanhangigheid van procedures is voor Nederland het onderscheid tussen de verzoekschrift- en dagvaardingsprocedure. Een verzoekschriftprocedure is aanhangig op het tijdstip dat het verzoek ter griffie wordt ingediend. De griffie zorgt voor rechtstreekse doorzending aan de gedaagde van het verzoekschrift per aangetekende post. De deurwaarder zal hier als verzendende instantie geen functie vervullen. De indiening van een verzoek ter griffie heeft als voordeel dat de verzoeker het tijdstip van aanhangigheid zelf kan bepalen. De verzoekschriftprocedure is voorlopig vooral van belang in familiezaken waarop de Brussel II-Vo van toepassing is.

Voor de dagvaardingsprocedure wordt het tijdstip van aanhangigheid bepaald door het moment waarop de ontvangende instantie in de lidstaat het stuk ontvangt voor verdere doorzending of betekening.²³

Twee procedures

Stel, een Nederlandse eiser wil een Franse gedaagde dagvaarden in een procedure voor de Nederlandse rechter, terwijl de Fransman op zijn beurt een procedure in Frankrijk start tegen de Nederlandse wederpartij. De Nederlander dient zijn dagvaarding bij de verzendende instantie, de deurwaarder, in ter verzending aan de Franse ontvangende autoriteit. Heeft de Nederlander belang bij het stuiten van een verjaringstermijn, dan geldt daarvoor – zie art. 9, lid 2 Vo – het tijdstip van ontvangst bij de verzendende instantie. De vordering wordt echter eerst aanhangig op het moment dat de dagvaarding bij de Franse ontvangende instantie binnenkomt. De rechtsgeldige betekening als bedoeld in art. 9, lid 1 Vo vindt plaats op het moment dat de dagvaarding gedaagde bereikt. De procedure van de Fransman tegen de Nederlander wordt aanhangig op het moment dat de dagvaarding bij de Nederlandse ontvangende instantie binnenkomt. Afhankelijk van de beide tijdstippen van binnenkomst bij de ontvangende instanties kan bepaald worden welke vordering als eerste aanhangig gemaakt is. Wel geldt in alle gevallen dat de partij wiens zaak op deze wijze het eerste aanhangig is, er zorg voor moet dragen dat het procesinleidende stuk zo snel mogelijk op de rol wordt ingeschreven.

21 Voor de EEX-Vo zie noot 6. Brussel II-Vo: Verordening betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken: *Pb L 160/19*, van 30 juni 2000, in werking getreden 1 maart 2001.

22 Krachtens de Betekeningsverordening is het eerste traject de verzending, het tweede traject, de betekening in de aangezochte staat. Voor Nederland wordt hier een bijzondere invulling aan gegeven: betekening in Nederland ter voldoening aan de art. 1 t/m 4 Rv, vervolgens de verzending naar de ontvangende instantie, en afsluitend de daadwerkelijke betekening. De ontvangende instantie zal doorgaans ook de instantie zijn die verantwoordelijk is voor de betekening of de kennisgeving.

23 Hoewel de verordening daarover niet spreekt, mag worden aangenomen dat bij de directe toezending van het inleidende processtuk van verzoeker naar geadresseerde de aanhangigheid er is als de geadresseerde het stuk ontvangen heeft.

Met een termijn van vier weken tussen kennisgeving en eerstdienende dag heeft de gedaagde voldoende tijd zijn verweer voor te bereiden

Niet verschenen

De bescherming van de niet-verweerder is op overeenkomstige wijze geregeld als in het Haagse Betekeningsverdrag 1965.²⁴ De art. 15 en 16 zijn vrijwel gelijkkluidend omgezet in art. 19 Vo. Inhoud van de bepaling is dat in geval de verweerder niet verschenen is, de rechter de beslissing moet aanhouden, hetzij totdat gebleken is dat de betekening of kennisgeving van het document gedaan is met inachtneming van de in de aangezochte staat voorgeschreven vormen, hetzij totdat het stuk aan de verweerder in persoon of aan zijn woonplaats is afgegeven op een andere in de verordening geregelde wijze, en de betekening of kennisgeving zo tijdig is geschied dat de verweerder gelegenheid heeft gehad verweer te voeren.

Welke termijn 'zo tijdig' is dat verstek verleend kan worden, vermeldt de verordening niet. Aanbevolen wordt een termijn van vier weken tussen de daadwerkelijke kennisgeving en de eerstdienende dag aan te houden, zodat gedaagde voldoende tijd heeft zijn verweer voor te bereiden.²⁵ Ingeval de dagvaarding ná de eerstdienende dag is uitgebracht, zal de rechter de zaak moeten aanhouden om de gedaagde de gelegenheid te geven het verstek te zuiveren. Indien niet blijkt van een onregelmatige betekening, zal de rechter verstek verlenen. De lidstaten mogen echter van deze regeling afwijken en verklaren dat de rechter toch een beslissing kan geven indien voldaan is aan enkele cumulatieve vereisten, te weten dat het stuk op een in de verordening geregelde wijze is toegezonden, sedert het tijdstip van de betekening een termijn van ten minste zes maanden verstreken is, en door de bevoegde instanties alle moeite gedaan is om bewijs van de betekening te verkrijgen. Nu Nederland in het kader van het Haags Betekeningsverdrag 1965 reeds een dergelijke verklaring heeft afgelegd, ligt het voor de hand om ook bij de verordening een dergelijke verklaring af te leggen.

Een noodzakelijk complement van de bovenstaande beschermingsregeling is gelegen in lid 4 van art. 19 Vo. Wordt een verstekvonnis gewezen en is de verzettermijn reeds verstreken, dan kan niettemin onder bepaalde voorwaarden binnen een periode van tenminste één jaar een verzoek bij het gerecht worden ingediend om een nieuwe verzettermijn

te krijgen. Op welke wijze een dergelijk verzoek gedaan moet worden, wordt niet aangegeven. Dat maakt de regeling weinig doorzichtig.

Verzet

Het arrest van de Hoge Raad van 15 september 2000 illustreert de gevolgen van de onduidelijke regeling van het verzoek om een nieuwe verzettermijn.²⁶ In deze zaak stond voor de in België woonachtige verweerder D., aan wie een verstekvonnis tot faillissement eerst na drie maanden werd betekend, krachtens art. 8, sub 2 Fw slechts gedurende een maand verzet open tegen het Nederlandse verstekvonnis. Hoewel D. binnen een week nadat hij kennis had gekregen van het verstekvonnis verzet instelde en daarmee ruimschoots binnen de termijn van één jaar van art. 16 Haags Betekeningsverdrag bleef, werd het verzet door de Hoge Raad niet ontvanke-lijk verklaard.²⁷ D. had namelijk nagelaten zijn 'verzoek' conform art. 16 Betekeningsverdrag in te dienen, te weten door de rechter te verzoeken een nieuwe termijn toe te staan binnen welke hij alsnog verzet kon instellen.

Gezien de strekking van de ambtshalve toe te passen art. 15 en 16, te weten bescherming van gedaagde die niet tijdig van een tegen hem gevoerde procedure of gewezen vonnis op de hoogte is gesteld, zou het wenselijk zijn dat de wetgever niet alleen aangeeft binnen welke termijn een verzoek als genoemd in art. 19, lid 4 Vo gedaan moet worden, maar ook op welke wijze hier vorm aan gegeven zou moeten worden. Verdrag en verordening laten daartoe de ruimte.

Wat geldt vanaf 31 mei?²⁸

Hoewel de verordening dus geen implementatie vereist, zullen wel enkele nationale aanpassingen nodig zijn. Aangegeven zal onder meer moeten worden dat de verzendende en ontvangende instanties de deurwaarders zullen zijn. De centrale instantie in Nederland zal vanaf de inwerkingtreding van de Gerechtsdeurwaarderswet de KBvG zijn. Daarnaast zal inhoud gegeven worden aan het taalvereiste van het formulier, dat naast het Nederlands ook in het Engels gesteld zal kun-

²⁴ Het Haags Betekeningsverdrag 1965 en de Betekeningsverordening spreken van de niet-verschenen verweerder. Juister zou het zijn over de niet-verschenen gedaagde te spreken.

²⁵ De Werkgroep IPR: Losbladige Burgerlijke Rechtsvordering, Verdragen, Haags Betekeningsverdrag art. 15.

²⁶ HR 15 september 2000, NJ 2000, 642. Zie voor een uitgebreidere behandeling van dit arrest: M. Freudenthal, NIPR 2001, o.c. noot 1.

²⁷ Wat in deze casus fout ging is dat de rechtbank en vervolgens het hof hebben nagelaten ambtshalve te toetsen of voldaan was art. 15 Haags Betekeningsverdrag. In de stukken ontbreekt elke vermelding daarover. De advocaat verwijst in zijn verzetschrift en verzoekschrift in hoger beroep ook niet naar art. 16 Haags Betekeningsverdrag.

²⁸ Precies in lijn met wat de auteur hieronder als verwachting uitspreekt schreef Minister van Justitie Korthals zijn circulaire 'EG-Betekenisverordening', over de betekenis van de verordening nu deze nog niet in de Nederlandse wetgeving is geïmplementeerd; zie *Staatscourant* van 9 april 2001, nr. 70, p. 25 en 26, en is ook te vinden op <http://www.overheid.nl/op/>. (red.)

**Omdat de
Nederlandse
wetgever op 31 mei
niet gereed is, zoekt
de overgangs-
regeling aansluiting
bij de art. 1 t/m 4 Rv**

nen worden. Een aanvulling op art. 4, sub 8 Rv zal ook noodzakelijk zijn. De aanvullende bepaling zal onder meer moeten vermelden de wijze waarop de betekening naar Nederlands recht plaatsvindt als de Betekeningsverordening van toepassing is. In dat geval zal de thans geldende regeling waarbij verzending aan het OM plaatsvindt, vervangen worden door een systeem waarbij de deurwaarder als verzendende instantie de verzending naar het buitenland verzorgt.

Betekening binnen de EU zal vanaf 31 mei 2001 overeenkomstig de bepalingen van de Betekeningsverordening moeten plaatsvinden. De Betekeningsverordening heeft vanaf die datum binnen de EU voorrang op andere rechtsvorderings- en betekeningsverdragen, zodat afwijkende betekeningssystemen vanaf dat tijdstip binnen de EU buiten toepassing zullen blijven. Naar het zich laat aanzien zal de wetgever echter niet vóór 31 mei 2001 een wijziging van art. 4, sub 8 Rv gereed hebben.

Vanaf 31 mei 2001 zal tot het tijdstip van deze wetwijziging een overgangsregeling gelden waarbij aansluiting gezocht wordt bij de art. 1 t/m 4 Rv, in het bijzonder art. 4, sub 8 Rv. In deze overgangsregeling zal de deurwaarder enerzijds de dagvaarding aan het OM blijven betekenen. Anderzijds zal hij een afschrift sturen aan gedaagde. Hij zal dat – als

deze gedaagde in een van de lidstaten van de EU zijn gewone verblijfplaats heeft – naar keuze van de eiser of rechtstreeks aan de gedaagde of door tussenkomst van de ontvangende instantie in het land van de gedaagde kunnen doen. De deurwaarder zal bij rechtstreekse verzending per post acht moeten slaan op de voorwaarden die door de ontvangende lidstaat aan deze verzending verbonden zijn. In beide gevallen handelt de deurwaarder als verzendende instantie conform de verordening. Bij het verzoek om tussen beide wijzen van betekening een keuze te maken zal hij onder meer op de rechtsgevolgen moeten wijzen, met name op het feit dat in geval van litispending bij rechtstreekse verzending per post het tijdstip van aanhangigheid onzeker is.²⁹ Voor de rechtsgevolgen van de betekening voor de Nederlandse verzoeker zal tijdens deze overgangsregeling als datum van betekening of kennisgeving bedoeld in art. 9, lid 2 Vo de betekening aan het OM hebben te gelden. De betekening is echter pas voltooid op het tijdstip dat het afschrift gedaagde heeft bereikt.

Of de nagestreefde snellere betekening in de verschillende EU-lidstaten overal even snel en soepel zal verlopen, zal de praktijk moeten uitwijzen.

n

29 Zie echter noot 22.

(advertentie)

FIF 33 ROTTERDAM

Rechtsadvies- en informatiebureau t.b.v. de advocaten
Voornamelijk in het gebied civiele zaken, handels- en bestuursrecht

- overname- en verkooprecht
- arbeidsrecht
- overname- en verkooprecht
- handelsrecht
- overname- en verkooprecht
- arbeidsrecht

Telefoon: 010 - 477 33 22 E-mail: info@fif33-rotterdam.nl
Fax: 010 - 477 08 30 Internet: www.fif33-rotterdam.nl

Vraag ons advies aan voor ons telefonisch aan de telefoon

Besluitadvies : Midden en Zuid 2001, 3 201 HES Rotterdam
Concreet en praktisch advies Postbus 24290, 3 001 HES Rotterdam

Voelt uw kantoor nog
als een warme deken?

HV&PARTNERS
VOOR JURISTEN, VAST OF INTERIM

 WWW.ADVOCATENWERK.NL TEL 010 - 240 06 05

Joost Beversluis

Foto: Rob Philip

COLUWEN

MKZ: het beest uit de aarde

Na een blik in de krant, vier weken terug, is mijn jongste dochter vegetariër geworden. Volgens het (vrij)schoolbulletin hebben koeien en schapen een collectieve ziel en geeft de huidige massamoord een verstoring van astrale verhoudingen waar we nog niet klaar mee zijn. Geïnspireerd door het toevallig deze dagen in leen verkregen 'De Woelige Wadden' (Suske en Wiske deel 190) redt mijn echtgenote de nachtrust van ons kroost door te vertellen dat dieren, na het verlies van hun stoffelijk lichaam, als een gouden gedaante de poort van een eigen hemel doorgaan.

Circa twintig jaar geleden is er een afweging gemaakt: zo weten wij inmiddels. Onderdeel vormde de eventualiteit dat een tiental miljoen stuks vee zou moeten worden gedood en vernietigd. Die papieren kans is werkelijkheid geworden. En nu komen vragen op.

Er is eigenlijk maar één rechte vraag. Die gaat niet over de samenstelling van ons gebit, rentmeesterschap, dierenlijden of stads onbenul hoe de karbonade groot. Die stelt simpelweg aan de orde of er een zindelijke verhouding tussen mens en dier bestaat als een stelletje bureaucraten de opzettelijke destructie van vele miljoenen beesten opneemt in een plan en dit plan laat aannemen, terwijl het verder alleen om geld gaat. En het antwoord is simpelweg: nee. De rest is gelul.

Ze zouden toch naar het slachthuis gaan, zo luidt het, ultieme verweer van de bureaucraten. En zo is het. Maar wie het verschiet niet ziet tussen de nu plaatsgrijpende ondergang en het massaal doden voor de slacht, die is het zicht op de bestemming van en omgang tussen levende wezens – dieren en mensen, inclusief het elkaar opeten – kwijt. Die zou – in termen van een verhouding tussen louter mensen – kunnen betogen dat de in het Nazi-'noot

meer...' om zeep gebrachte joden en zigeuners vroeg of laat toch zouden zijn gestorven en dat er dus eerder sprake was van levensbe-korting dan levensbeëindiging. En gedachten aan dat 'noot meer...' komen toch al op. Toog immers – in het eerste jaar al van de nieuwe reeks nadat de paus spijt had betogd voor 2000 jaar rooms-katholieke vervolging van onschuldigen en onverschilligheid tegenover zulke vervolging door derden – de lokale rooms-katholieke chef Simonis niet naar Oene, niet om te eisen – *damn the consequences* – dat de bovicide stopt, maar om de boeren te bemoedigen?

Voorondersteld dat de mens een ziel heeft, stel ik hierbij de *individuele* koeien- en schapenziel. Bestaat het hiernamaals, dan zijn veel dieren stellig beter af met een eigen sector. Er is evenwel geen hiernamaals. En die astrale verstoring is mij te onzeker en de gevolgen te vaag.

Neen, ik heb behoefte aan een andere remedie. Ik wens het Beest uit de Aarde (Openbaringen 13:11-18) ten tonele, onkwetsbaar gelijk Jerommeké uit de eerder aangehaalde stripserie en voorzien van meedogenloze horens waar het licht van afspat met een kristallijne toop. Gezant van de Heer uit het Oude Testament: de najverige, wraakzuchtige, almachtige Heer. De God van Klaus Jeroën. De waarlijk menselijke God. En ik wens dat Het Beest na een warming-up in het ministerie te Den Haag de sprong maakt naar de burelen van DG Landbouw te Brussel. En daar te Brussel, bij voorkeur tijdens de Landbouwrade, behoudt zoals de Engel des Doods in *Raiders of the last Ark*: weiting en tandengeknars, een fluitende tornado en dan de grote suite. Alle Eichmannen van de Communautaire Agrarische Politiek ffffft... foetsie. Eichmannen. Van de CAP. Maar Eichmannen toch bovenal.

n

Advocaat Hajo Bronkhorst in het gebouw De Brauw, Blackstone, Westbroek in Den Haag

**De welzijnswet voor dieren
betekent voor mij dat de
dieren gevaccineerd door
het leven kunnen gaan**

De bijzondere zaak van... *Praktijk*

Advocaten ontmoeten kleurrijke personen en komen in bizarre situaties terecht. Bijna iedereen kent wel bijzondere voorvallen die tot nadenken stemmen. Hajo Bronkhorst voerde namens de stichting Boer en Vee een kort geding tegen de staat. Hij eiste onlangs een verbod op het ruimen van onbesmet vee.

Hajo Bronkhorst

Advocaat en mond- en klauwzeer

Jan Pieter Nepveu
freelance journalist

**Minister Brinkhorst
gaat volgens
advocaat
Bronkhorst verder
dan Europa
voorschrijft**

Als advocaat heeft hij een 'dikke huid', maar het lot van de boeren en hun dieren gaat hem ter harte. Dat Hajo Bronkhorst (56) zich de wanhoop van de boeren kan 'inleven' mag dan ook beslist als een understatement opgevat worden. De morgen na het kort geding van de stichting Boer en Vee tegen de staat heeft hij het bijbehorende dossier weggeborgen. Hij wil even aan wat anders denken en verheugt zich in de aanblik die zijn lege bureau biedt. Alleen blijven de journalisten maar bellen, en leveren de Veluwe boeren intussen een veldslag tegen de politie in afwachting van de uitspraak in dit kort geding.

Bronkhorst, advocaat bij De Brauw, Blackstone, Westbroek in Den Haag, heeft jarenlange Europeesrechtelijke ervaring. Hij is bestuurslid van de Vereniging voor Agrarisch Recht en krijgt veel landbouwzaken met een

Europeesrechtelijk aspect. Dat het kantoor van De Brauw in het centrum staat van een grote stad, doet daar niets aan af. Alle relevante productschappen en instanties zijn in Den Haag gevestigd. Vanuit het voormalige Esso-gebouw heeft Bronkhorst een weids uitzicht over het Malieveld. Hij strekt zijn hand uit. 'Ik kan het Ministerie van Landbouw bijna zien liggen.'

De laatste weken had hij veel beroepszaken van veehouders tegen beschikkingen van de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees. De boeren wilden voorkomen dat hun boerderijen, waar nog geen mond- en klauwzeer heerste, uit voorzorg zouden worden geruimd. Bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven bepleitten zij de preventieve vaccinatie en het in leven laten van onbesmet vee, maar vonden geen gehoor. 'Er zijn een paar dozijn beroepszaken geweest, en daarvan is er niet één geslaagd', zegt Bronkhorst.

Omdat op de Veluwe honderdduizenden dieren het slachtoffer van de RVV dreigen te worden, hebben enkele burgers in het betrokken gebied, die zich het lot van de boeren en hun dieren hebben aangetrokken, de stichting Boer en Vee opgericht. Ze zijn geschokt door het rigide overheidsbeleid tegen de veeziekte. Complete fokstammen stamboekvee, zeldzame diersoorten als het Schoonebeker schaap, maar ook complete kinderboerderijen zullen volgens de stichting de dupe worden van een onverantwoord beleid dat 'in haar verwarring zelfs mogelijkheden onderzoekt om alle in het wild levende evenhoevige dieren te doden'.

Namens de stichting heeft Bronkhorst zich op het standpunt gesteld dat ten eerste het uit voorzorg doden van dieren op boerderijen

waar geen ziekte heerst onrechtmatig is. De Nederlandse minister gaat volgens Bronkhorst verder dan Europa voorschrijft. Volgens de Europese richtlijnen moeten de dieren op besmette bedrijven worden gedood maar hoeft het vee op onbesmette bedrijven niet geruimd te worden. 'Brussel eist niet meer dan dat de dieren op het besmette bedrijf worden gedood', zegt Bronkhorst. 'Maar de RVV heeft een heel gebied besmet verklaard.' Namens de stichting heeft hij geëist dat Nederland zich beperkt tot het dodingsbeleid conform de Europese richtlijnen.

Ten tweede heeft Bronkhorst geëist dat alle (landbouwhuis)dieren gevaccineerd worden en in leven kunnen blijven. 'De welzijns-wet voor dieren betekent voor mij dat de dieren gevaccineerd door het leven kunnen gaan.' Het zou een misverstand zijn te denken dat gevaccineerde dieren geruimd moeten worden. Geen Europese regeling schrijft dat voor.

Mag deze zaak beschouwd worden als het doorslaggevende, dierenlevens reddende kort geding? Bronkhorst denkt van wel. Het is nu of nooit voor boeren en vee. 'Wij kwamen juridisch bijzonder goed uit de verf. Mijn inschatting is dat het nu moet lukken, want anders wordt het nog een hele taaie rechtsstrijd, waarbij boeren en dieren voorlopig achterstaan.'

n

Bij het ter perse gaan van dit nummer op dinsdag 9 april bleek dat de President van de Rechtbank in Den Haag de vorderingen heeft afgewezen: de ruiming van vee mag doorgaan en met het inenten hoeft niet direct te worden begonnen (*red.*)

Landbouwschap legde fundament voor MKZ-crisis

De last van het gouden kalf

Te midden van de mond- en klauwzeercrisis brengt L. van Heijningen, advocaat van de Vrije Boeren begin jaren zestig, in beeld hoe in die jaren in de agrarische sector de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ontstond. En daarbij zet hij zijn licht niet onder de korenmaat: hij wijst hiermee naar een fenomeen dat naar zijn mening een van de oorzaken is van de huidige crisis in de grootschalige landbouw.

mr. L. van Heijningen
advocaat te Den Haag

Gerechtelijke ontruiming van boerderijen van Vrije Boeren bij Hoogeveen in 1963

Kleine boerenbedrijven, gemengd, de mest van de veestapel wordt op de eigen akkers opgevangen. Milieu- en diervriendelijk. Ziedaar het paradijs – waar hebzucht de mensheid uit heeft verdreven, ter wille van de eredienst van het gouden kalf. Geschrokken door de gruwelijke ruiming, op last van de Brusselse bureaucratie, wil men de weg terug, weg van de opgelegde grootschaligheid. Hoe heeft het zover kunnen komen?

Verliefd

Het begon allemaal in het vooroorlogse Italië en Portugal. Daar hadden de dictators Mussolini en Salazar behoefte aan enig contact met de samenleving, om aan een totaal isolement te ontkomen. Volksinspraak was natuurlijk uitgesloten, maar in de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (PBO) zagen zij

een geschikt verbindingsmiddel. Iedere beroeps- en bedrijfsgroep had zo zijn eigen schap, waaraan iedereen gehoorzaamheid verschuldigd was. Op hun beurt moesten de schappen weer naar de pijpen van de dictators dansen. Het 'succes' van de PBO wakkerde tijdens de crisisjaren de belangstelling van Nederland aan. Zo werd in 1938 de mogelijkheid van PBO's in de Grondwet opgenomen. In de Tweede Wereldoorlog werd de PBO, toen 'de Woltersomse Organisaties' genoemd, opgelegd, en in 1950 gereorganiseerd bij de Wet op de PBO. Zij was, gelet op de herkomst, niet onomstreden.

Als eerste PBO onder de nieuwe wet kwam het Landbouwschap tot stand. Dit geschiedde niet bij wet maar krachtens wettelijke delegatie, door de SER, die dit alleen mocht doen op verzoek van voldoende repre-

Praktijk

‘De banken staan klaar met leningen. Begin er niet aan. Je zult die gelden nooit kunnen terugverdienen. Je blijft de slaaf van de banken’

sentatieve organisaties uit de boerenstand. Zware grief was dat de betrokken organisaties ieder overleg met achterbannen hadden nagelaten.

Van links tot rechts zag men in de PBO de verwezenlijking van eigen idealen. Voor allen gloorde de opheffing van de klassenstrijd, nu werkgevers en werknemers in een overleg- en bestuurslichaam broederlijk tezamen zaten. Voor de rooms-katholieken was het de vervulling van de pauselijke wens in de Encycliek *Rerum Novarum*. De calvinisten hervonden er de eis van dr. Abraham Kuyper in: soevereiniteit in eigen kring. En de socialisten hoopten op de medezeggenschap der arbeiders, waarvoor tot dan toe Tito's Joegoslavië model stond.

Drs. Norbert Schmelzer, staatssecretaris voor PBO-zaken, zette in de Tweede Kamer reeds een kleine domper op de vreugde. Hij zag op het Lange Voorhout een verliefd paartje wandelen en had niet de indruk dat zij het over de PBO hadden.

‘Luuster niet’

Intuïtief begreep iedere landbouwer dat het Landbouwschap, als gewillig werktuig van regering en EEG, zou ijveren voor schaalvergroting in de landbouw en zich dus tegen de kleine bedrijven zou keren – de bedrijven die men nu zo graag terug zou willen hebben. Veel boeren zagen de ondergang van de landbouw voor zich. Ze lieten zich nog niet ringeloren door bureaucraten. De door de Duitse bezetter opgelegde Landstand, evenknie van de Kultuurkamer, maar dan voor boeren, was door het massale verzet niet van de grond gekomen. Het Landbouwschap dan wel?

Steen des aanstoots was de inventarisatieverordening van het Landbouwschap: boeren moesten jaarlijks hun hele hebben en houden aan het schap opgeven. Aan de hand daarvan werden de heffingen opgelegd. Talloze boeren weigerden, en werden massaal voor de economische politierechter gedaagd. Hun bezwaren waren onder andere de ondemocratische totstandkoming van het schap, in strijd met de geest van de wet, en het beleid dat tot de ondergang van de kleine boeren zou voeren.

Mensen als boer Voortman uit de Achterhoek en boer Franken van de Noord-Veluwe richtten de BVL op, de Bond voor Bedrijfsvrijheid voor de Landbouw. Voortman zei het ongeveer zo: ‘Vergadering, luuster niet naor de deskundigen van het

Wim van Wieringen in de *Telegraaf* van 21-4-1963 Landbouwschap. Die zeggen: neem meer vee. Maar waar moet je de mest laten? Uitbreiding kost geld. De banken staan klaar met leningen. Begin er niet aan. Je zult die gelden nooit kunnen terugverdienen. Je blijft de slaaf van de banken.’

De ‘deskundigen’ schudden hun hoofden over zoveel domme praat.

Overvalwagens

De rechters stonden niet open voor de aangevoerde bezwaren. Organisatiedwang? Onzin; boetes werden opgelegd. Maar het verzet nam toe. De boetes werden hoger en bereikten het wettelijk maximum.¹ Wie in die tijd een beroep op de rechten van de mens deed, werd slechts meewarig aangehoord.

De wet kende nog geen executie van boetes, dus moesten de onwillige boeren vervangende hechtenis ondergaan. Bij nacht en ontij reden overvalwagens over de Veluwe, in de Achterhoek en Drenthe, om de boeren op te halen. Soms werd er gevochten tussen boerenfamilies en politiemannen. Zo sloegen een vader en zoon enkele politiemannen bebloede koppen, en het erf af. (In de daaropvolgende strafzaak ontgingen zij straf wegens een vormfout.)

De boeren stelden een centraal telefoonnummer in. Als zij de nachtelijke boevenwagens konden verwachten, blokkeerden zij hun erven en woningen. Kwamen de overvallers in zicht, dan werd terstond het centrale nummer gebeld. Een krant die daarover wilde publiceren liet 's nachts in de bedreigde streken een auto met mobilofoon rondrijden, die snel ter

¹ Zie hoe die bezwaren werden afgedaan: Hof Leeuwarden 1-11-1962, *NJ* 1962, 402 en 403.

² HR 23-6-1964, *NJ* 1965, 38.

³ HR 23-10-1962, *NJ* 1963, 20.

⁴ De weerslag vindt men in Rb Almelo 16-10-1963, *NJ* 1964, 303.

Propaganda voor de Boerenpartij

'Gratie? Waarvoor? Ik ben geen boef!'

plekke kon zijn. Zodat slaperige lezers op de voorpagina van hun ochtendblad zagen hoe er weer een boer als boef was afgevoerd. Maar als de persfotograaf verscheen zag de politie ervan af en trok men zich ijlings terug.

De arrestatie van boer Voortman bracht de officier van justitie in verlegenheid. Hij belde naar Voortmans advocaat: 'Wat moet ik met hem? Ik wil hem niet in de cel hebben; hij zit daarom de gehele dag in mijn kamer en rookt mijn sigaren op. Kunt u geen gratie vragen? Dan kan ik hem terstond op vrije voeten stellen.' Waarop Voortman: 'Gratie? Waarvoor? Ik ben geen boef'

Na enige dagen werd hij toch vrijgelaten omdat justitie beducht was voor negatieve publiciteit. De Haagse politierechter legde uiteindelijk niet meer dan vijf gulden boete op. Daarop klaagde de voorzitter van het schap dat de autoriteiten geen oog hadden voor het belang van het schap.

Telefoon afgeluisterd

De inventarisatieverordening werd uiteindelijk ingetrokken.² Hoopgevend scheen al het arrest van de Hoge Raad³ waarin werd beslist dat de verordeningen van het Landbouwschap geen kracht van wet hadden. Voortman werd ontslagen van rechtsvervolging.

De boeren redeneerden dat het Landbouwschap niet wettig was; er was immers geen wet waarbij het werd ingesteld? Maar het schap zou de 'wettigheid' demonstreren. In maart 1963 volgde het drama te Hollandse Veld. Voor luttele bedragen aan heffingsgelden werden drie kleine boerderijen geëxecuteerd. Boeren, vrouwen, kinderen, koeien, schapen, geiten, kippen en konijnen werden de maartse kou in gejaagd. Onder het gemor van de verbijsterd toekijkende boeren die een overbemande karabijnbrigade aanschouwden.

Een geheim rapport van het schap lekte uit naar de pers. Daarin werd geadviseerd Jacques Gans, wiens scherpe pen het Landbouwschap hinderlijk volgde, te interneren en de advocaat der Vrije Boeren, schrijver dezes, aan te klagen. Het bericht verscheen op de dag voor de Tweede-Kamerverkiezingen; de Boerenpartij kreeg drie (van de toen nog honderd) zetels. Jaren later bleek dat mijn telefoongesprekken vanwege het boerenverzet door de BVD waren afgeluisterd.

Puikveestapels

Het schap ging voor geruislozer executiemiddelen kiezen en legde beslag onder melkfabrieken. Zo kwamen die in de wind van de woedende boeren te liggen.⁴ De geplaagde melkfabriek voerde tegen het beslag gewetensbezwaren aan vanwege de onaanvaardbare instelling en gedragingen van het Landbouwschap en vreesde verlies van clientèle onder de talrijke Vrije Boeren. Alle bezwaren werden afgewimpeld.⁵

Boer Voortman had een uitstekende veestapel, die hij als eerste liet inenten. Toen kwam de verplichting zich aan te sluiten bij de inmiddels ingestelde Provinciale Gezondheidsdienst voor Dieren. Voortmans veestapel werd jarenlang door die dienst behandeld. Totdat de ambtelijke dierenarts een ernstige fout maakte waardoor de veestapel gevaar liep, waarop Voortman zich tot een vee-

5 Treurig makende jurisprudentie is voorts nog te vinden in HR 1-4-1966, *NJ* 1966, 455: boer Voortman werd gehouden aan een verordening van het Landbouwschap ofschoon die verordening niet op de bij wet voorgeschreven wijze was gepubliceerd. Het bezwaar werd weg overwogen. In het universitaire onderwijs wordt dit arrest tientallen jaren na dato als een voorbeeld van verwerpelijke rechtspraak voorgedragen.

6 Zie het doolhof van juridische verwickelingen en formaliteiten in HR 10-12-1957, *NJ* 1958, 175, in een parallelle zaak. De Hoge Raad casceerde in beide zaken en verwees naar Hof Den Bosch.

**Boeren, vrouwen,
kinderen, koeien,
schapen, geiten,
kippen en konijnen
werden de maartse
kou in gejaagd**

arts van zijn keuze wendde. De Gezondheidsdienst stelde daarop vast dat Voortman nooit zijn handtekening onder het verplichte formulier tot aansluiting bij de dienst had ondertekend; plotseling werd die handtekening geëist.

De rechter besliste in een voor Voortman ongunstige zin.⁶ Men meende: het plaatsen van een handtekening is toch maar een formaliteit. Er volgde een voorwaardelijke veroordeling tot afnemering van de veestapel tenzij alsnog binnen een bepaalde tijd de handtekening zou worden geplaatst. De hoofdige boeren bleven weigeren en tot ontzetting van ieder in wijde omgeving werden de puike veestapels afgevoerd.

Claus

Het doel van bedrijfsvergroting en intensivering is bereikt, al is het Landbouwschap ter ziele. Het gouden kalf blijkt een last en men verlangt terug naar de goede oude tijd. De episode uit de vorige eeuw doet haar gevolgen in deze eeuw gelden, het is een treurig verhaal van bureaucratie terreur op Nederlandse wijze.

De verdienste van het boerenverzet is in ieder geval dat de PBO geen levend bestanddeel in de Nederlandse gemeenschap is geworden.

Ten slotte: zoals nu de mond- en klauwzeercrisis een schaduw wierp over de verlovings van Willem Alexander en Máxima, leefde de strijd tegen het Landbouwschap in de jaren zestig van de vorige eeuw op bij het debat in de Staten-Generaal over de goedkeuringswet van het huwelijk tussen Beatrix en Claus. De heer Von Amsberg werd kort na zijn openbare verschijning in Nederland op het kantoor van het Landbouwschap ontvangen. De fractie der Boerenpartij liet haar stem bij de goedkeuringswet afhangen van de garantie der regering dat de toekomstige prins-gemaal geen rol bij het Landbouwschap zou vervullen. Aanvankelijk werd geweigerd die toezegging te doen maar toen de fractie dreigde tegen te stemmen, gaf men toe.

n

Bij de ontruiming in 1963 staat de boedel van boer Bertus Nijmeijer in de sneeuw

(advertentie)

Wij leveren uw medische argumentatie

Medisch Adviesbureau Bins
Laan 20
2512 GN DEN HAAG

telefoon 070 345 98 08
fax 070 345 98 11
dr.mr. J.W. Bins, arts RGA

Praktijk

*Scheidend secretaris verruult management voor inhoud*De ontsokking
van de advocaat

'Ambachtelijk gepriegel' aan verordeningen was een hobby waarmee Frederik Heemskerk respect afdwong. Op 1 mei wordt de algemeen secretaris van de Orde van Advocaten raadsheer bij het Hof Den Haag. Tot zijn spijt blijft zijn proeve voor een verordening voor 'échte tuchtregels' in de bureaula achter. Omdat hij vooral gericht is op de inhoud praat hij liever niet over zichzelf.

mr. Lex van Almelo

freelance journalist en tekstconsultant te Linschoten

Frederik Heemskerk (61), scheidend algemeen secretaris van de Orde van Advocaten, is niet onverdeeld gelukkig met de ontwikkelingen in de advocatuur. 'De afgelopen vijftien jaar is de advocatuur opener geworden, ja. De Engelse kantoren zijn gekomen en binnen Europa heeft Nederland de grootste advocatenkantoren: het is een bedrijfstak die voortvarend bezig is, dat is een vorm van opening. Maar wat ik heel kenmerkend vind, is de soms doorgeschoten specialisatie die ten koste gaat van de sociale praktijk. De vijftigers zijn nog generalistisch opgeleid en deden ook pro-Deo-zaken. Je ziet nu generaties advocaten niets meer te maken hebben met burgers als cliënt. Dat leidt tot eenzijdigheid. Als Orde probeer je er iets aan te doen zodat de typische kenmerken van de advocaat niet verloren gaan. Maar je kunt advocaten moeilijk verplichten mensen van vlees en bloed bij te staan in een procedure.'

In Oostenrijk bestaat zo'n sociale dienstplicht wel.

'Sommige kantoren hebben geen specialisme meer om met de problemen van de burger om te gaan. Ik zie ons er nog geen verordening over schrijven.'

Waarom niet?

Heemskerk, glimlachend: 'Ik zie het niet op korte termijn gebeuren... Het allerbelangrijkste is dat advocaten die zich willen toeleggen op de ziekenfondspraktijk dat ook moeten kunnen. De overheid moet daarom een goede vergoeding betalen. Daarvoor hebben wij op verzoek van de Staatssecretaris van Justitie een kwaliteitssysteem ontwikkeld met zichtbare kwaliteitscriteria en met een systeem

van intervisie waarbij advocaten op andere kantoren gaan kijken. Op kantoren waar minder sociale controle is op elkaars werk, is het zo gek nog niet om een andere advocaat eens naar jouw dossiers te laten kijken.'

Onderschrijft u dus de scepsis van Justitie over de kwaliteit van de sociale rechtshulp?

'De economische noodzaak om de uurvergoedingen voor toevoegingen te verhogen tot 200 gulden is zo duidelijk dat wij wel akkoord moesten gaan met de voorstellen voor kwaliteitscontrole. En een beetje kwaliteitszorg is nooit weg – daar zijn wij sowieso mee bezig. Straks gaan wij er bij alle kantoren mee beginnen.'

Wie gaat dat dan doen bij een kantoor uit de toptien?

'De Engelsen zeggen: *We'll cross that bridge when we get to it.*'

De advocaat als ster – is dat ook niet een kenmerkende ontwikkeling van de laatste jaren?

'Advocaten zoeken meer de publiciteit. In die zin is de advocatuur zeer gemoderniseerd. Communicatiewetenschapper Anne van der Meiden heeft dat eens getypeerd als 'de ontsokking van het beroep'. De advocatuur is minder notabel, meer verzakelijkt. Aan de ene kant is de drempel naar de advocaat daardoor lager geworden – de burger is zelf natuurlijk ook assertiever geworden. Maar de keerzijde van de medaille is ongegeneerd materialisme en een scheefgetrokken imago van de beroepsgroep. Het is hoogst merkwaardig dat wij als Orde worden vereenzelvigd met de advocaten die zich het meest in de openbaarheid etaleren. Die hebben het beeld van de

Praktijk

**Je ziet nu generaties
advocaten niets
meer te maken
hebben met burgers
als cliënt, dat leidt
tot eenzijdigheid**

advocaat scheefgetrokken en dat wrekt zich als wij praten over hogere toevoegingsvergoedingen. Dan wordt ons tegenworpen: jullie verdienen toch genoeg! Door de komst van de Engelse kantoren wordt het beeld misschien nog schever. Je kunt er bedroefd om zijn en er een verzuchting om slaken. Maar als Orde heb je geen instrument om te zeggen: dat mag niet.'

Afdwalen

Om 'de kroonjuwelen' van de advocaat, zoals verschoningsrecht en onpartijdigheid, te verdedigen tegen de druk van de marktontwikkelingen, heeft Frederik Heemskerk enkele ver-

ordeningen geschreven. Een voorbeeld is de samenwerkingsverordening die accountants met een 'paardensprong' kunnen nemen.

Heemskerk: 'Een andere mogelijkheid voor interdisciplinaire samenwerking is dat advocaten een *service agreement* sluiten met een multidisciplinair kantoor. Vier van de Big Five hebben inmiddels geopteerd voor een van beide oplossingen. Onze regelgeving geeft dus de nodige ruimte.'

Als het Europees Parlement niet in de bres springt voor de advocaat, zal de meldplicht in het kader van de witwasbestrijding het verschoningsrecht inperken.

'Het is nauwelijks voorstelbaar dat het doorgaat. Maar zelfs als de Nederlandse wetgever de meldplicht eenmaal heeft geïmplementeerd, denk ik dat er in de praktijk niet zoveel van terecht komt.'

De advocaat dankt de kroonjuwelen mede aan het domeinmonopolie. Moet de advocaat zich op de markt van juridische dienstverlening niet meer profileren als pleiter in plaats van zijwegen in te slaan die concurrenten ook kunnen bewandelen, zoals mediation? Zo prijst een oud-algemeen-deken zijn kantoor aan met de slogan 'niet bang om te bijten'.

'Die slogan doet mij denken aan Van Kooten en De Bie, die het op de Bescheurkalender hadden over advocatenkantoor Bouvier Bouvier en Den Teckel, dat in een brief schreef: 'Woef. Als u niet onmiddellijk gaat betalen, gaan wij bijten!' Maar serieus, er zijn ook advocaten die optreden als faillissementscurator, terwijl de advocaat zich van oudsher ook bezighoudt met arbitrage. Niettemin gaan wij onderzoeken of een deel van de balie langzamerhand niet te veel is weggedreven van hun kerncompetentie. In 2002, als de Orde vijftig jaar bestaat, is de jaarvergadering gewijd aan de vraag of er sprake is van noodlottig afdwalen.'

Op het ministerie bestaat de indruk dat de Orde niet altijd meer leiding kan geven aan discussie en soms achter de marktontwikkelingen aan holt.

'Wat het ministerie hier bedoelt kan ik niet volgen. De Orde heeft nog altijd de leiding over het debat. Halverwege mijn periode was er bijvoorbeeld een lobby van verzekerings- en bedrijfsjuristen om toegang te krijgen tot de verplichte procesvertegenwoordi-

Foto: Eric de Vries

**Van de
geschiedenis kun je
leren dat mensen
niet van de
geschiedenis leren**

ging. Je moet voorkomen dat je meerdere soorten advocaten krijgt. Daarom heeft de Orde, om met oud-deken De Waard te spreken, zichzelf toen in de *drivers seat* gezet door de balie te vergroten en die juristen onder bepaalde voorwaarden toegang te geven tot de balie.

'Er is wel een cesuur tussen de Orde vóór en na de werkgroep-Cohen. Vóór die tijd ondersteunde de Orde kantoren nog wel bij hun marketingactiviteiten. De werkgroep-Cohen heeft onderstreept dat wij ons moeten concentreren op het algemeen belang, op zaken die ten goede komen aan de rechtszekerheid van de burger. De werkgroep heeft bijgedragen aan een bewustwordingsproces, aan het besef dat je als Orde het belang van de advocaat kunt behartigen voor zover dat parallel loopt met het algemeen belang van de rechtzoekende.

'Toen ik begon waren er ongeveer 6000 advocaten, nu zijn het er ruim 11.000. Destijds bestond het bureau uit veertien mensen, van wie zes opleiders. Nu zijn er vijftig mensen, onder wie zestien opleiders. We zijn steeds meer activiteiten gaan ontplooiën en meer energie gaan steken in het op peil houden van de kwaliteit van de beroepsgroep. De Orde bestaat eigenlijk uit twintig publiekrechtelijke beroepsorganisaties, een landelijke en negentien lokale orden. Wij moeten ervoor zorgen dat het lokale beleid spoort met het landelijk beleid. Daarvoor moeten wij veel meer doen dan vroeger. Het probleem is dat de Orde in enkele arrondissementen geen eigen bureau heeft en daardoor continuïteit mist. Wij streven ernaar dat alle orden een eigen bureau hebben. Drie à vier kleinere orden zouden een gemeenschappelijk bureau kunnen vormen als hun arrondissementen aan elkaar grenzen. Zij kunnen gezamenlijk enkele professionele krachten aanstellen en er systeem in brengen. Dan ga ik uit van het huidige aantal arrondissementen, maar dat verandert misschien wel.

'Hoewel, zo eenvoudig is dat niet. Voor de Tweede Wereldoorlog is er eens een kabinet gevallen over het voorstel om het aantal arrondissementen en kantongerechten te verminderen. Ik lees graag geschiedkundige boeken. Van de geschiedenis kun je leren dat dezelfde soorten problemen met de regelmaat

van de klok terugkomen. En dat mensen niet van de geschiedenis leren.'

Geldt dat ook voor de Orde van Advocaten?

'Daar moet je verschrikkelijk mee oppassen – zeggen: dit lijkt op het probleem dat wij vijf jaar geleden hebben opgelost. Voor je het weet ben je een wijsneus die geen veranderingen wil.'

'Cause' voor 'case'

Na zijn studie was Heemskerk drie jaar advocaat-stagiair bij het toenmalige Nauta Lambert Blussé in Rotterdam, 'de wortel van het huidige Nauta Dutilh'. Daarna vervulde hij elf jaar lang verschillende commerciële en managementfuncties bij KLM om vervolgens officier van justitie te worden in Amsterdam. In zijn zes jaar als officier merkte hij dat er toen al sprake was van polarisatie in de rechtszaal. In Amsterdam althans.

'In de provincie zeiden advocaten: ik waag het van mening te verschillen met de officier. In Amsterdam werd je altijd vrij fors aangepakt. Dat is ook het spel.'

Het spel en het algemeen belang.

'Na mijn periode in het bedrijfsleven heb ik steeds functies gezocht waarin het algemeen belang vooropstaat. Dat is een beetje de aard van het beestje. Ik zeg wel eens tegen sollicitanten die uit de advocatuur willen: je wilt geen *cases* meer, maar een *cause*. Dat geldt voor mij ook. Ik ben wel eens gepolst voor managementfuncties bij grote kantoren. Maar dan kun je weer veel beter bij de Orde zitten, want je bent hier in hoge mate inhoudelijk bezig. Verordeningen schrijven was toevallig een hobby van mij. Dat ambachtelijke gepriegel aan een stuk kan mij zeer veel voldoening schenken. Het hoogtepunt vind ik zelf de Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking.'

Hoewel hij met deze hobby over het algemeen veel respect afdwong bij de Algemene Raad, zijn niet ál zijn pennenvruchten welkom.

Frederik Heemskerk: 'Een taak die helaas niet afkomt is de verordening op de goede praktijkuitoefening. De bedoeling was om wat het Europese Hof 'de echte tuchtregele' noemt, om de goede gedragsregels die er écht toe doen, vast te leggen in een aparte verordening. Het gaat dan bijvoorbeeld om de regels

voor interdisciplinaire samenwerking, voor de omgang met belangenconflicten en om het commissieverbod. Ik had een hele proeve voor de verordening bijgevoegd. Want ik ben ervan overtuigd dat dit een heel betekenisvolle stap zou zijn.'

Handig

Over belangenconflicten gesproken. Met name het gerechtshof Den Haag, waar u al enige tijd raadsheer-plaatsvervanger bent, wordt nogal eens beticht van belangenverstrengeling tussen advocatenkantoren en rechterlijke macht. Wat vindt u van de advocaat als rechter-plaatsvervanger?

'Dat thema speelt nu wat minder. Onder minister Sorgdrager van Justitie is het een issue geweest. Een journalist die in de rechtszaal zat, zag een van de rechters de zaal uit lopen en vervolgens terugkomen om in de volgende zaak te pleiten als advocaat. Daarmee was de schijn van vooringenomenheid gewekt en door de krantenpublicatie kreeg de zaak thermiek. Maar eigenlijk is die soep nooit zo heet gegeten. Volgens de gedragsregels moet de advocaat zich altijd onthouden in zaken waarbij hij of zijn kantoor betrokken is geweest. De rechterlijke macht steunt nog steeds in belangrijke mate op plaatsvervangers. Bijvoorbeeld om achterstanden in te lopen in vakantieperiodes. Maar ook omdat bij de rechterlijke macht bepaalde specialismen minder goed vertegenwoordigd zijn, zoals intellectueel-eigendomsrecht. Dan is het toch wel handig om een advocaat mee te laten doen.'

De vacatiegelden voor een zitting zijn laag. Valt het rechter-plaatsvervangerschap te beschouwen als de sociale praktijk van de grote kantoren?

'De vergoedingen zijn inmiddels iets opgetrokken tot vier- à vijfhonderd gulden per zittingsdag. Maar dat staat nog altijd volstrekt niet in verhouding tot wat een plaatsvervanger als advocaat zou verdienen. Ik ben zelf al jaren lang plaatsvervanger bij het hof Den Haag. Als je na de advocatuur wilt overstappen naar de rechterlijke macht, is het toch goed als je met het bijltje gehakt hebt. Maar het is een heel toevallige weg die ik bewandel. Toen ik er in 1994 begon, dacht ik absoluut niet aan een overstap.'

Waarom gaat u weg bij de Orde?

'Vijftien jaar is een mooie tijd om iets af te ronden. De lol van de managementtaken begint een beetje te slijten. Ik vind het heel erg leuk om als raadsheer straks alleen maar met de inhoud bezig te zijn. Bovendien kun je als rechter doorgaan tot je 70ste. Ik ben nu 61, na mijn 65ste kan ik mijzelf nog geestelijk in conditie houden en maatschappelijk actief zijn.'

n

Zakendoen op z'n Cubaans

Ook in 's werelds laatste socialistische landen kan een westerse advocaat veel te doen hebben. Bas Berger, oprichter van het enige internationale advocatenkantoor op Cuba, heeft zijn handen vol aan joint ventures, ontbrekend faillissementsrecht en de Cubaanse Beatles.

Gerrit Jan Pulles
freelance journalist

Foto's: ANP

Met alleen kennis van het recht red je het niet

In zijn werkkamer hangt een groot schilderij, waarop in het Spaans staat: 'Regel nummer één: maak geen geluid en stel geen vragen'. 'Niet mijn motto', zegt Bas Berger met een glimlach. Wel van veel van zijn cliënten, zal hij later uitleggen.

Zijn kantoor is gesitueerd in een oud pak-huis in Habana Vieja, de oude binnenstad van Havana. Van achter zijn bureau kijkt hij uit over de haven van de stad. Een echte haven, waar gewerkt wordt. Voor de deur van het nog deels in de steigers staande kantoor-gebouw wordt een treinwagon geladen, daar-achter ligt een groot zeeschip waaraan wordt gesleuteld. Binnen is het aangenaam stil. 'Mooi hè?', zegt Berger glunderend. 'Het heeft eindeloos geduurd voordat we erin konden. Maar niemand in Havana heeft zo'n

prachtig kantoor als wij.' Hij mag best trots zijn, zegt hij bescheiden. Sinds hij met zijn Canadese zakenpartner het kantoor Berger, Young & Associates Ltd. oprichtte, lopen de zaken als een trein. 'En we zijn nog steeds het enige buitenlandse kantoor in Cuba.'

Het rijk alleen

Berger (1964) studeerde in 1990 in Leiden af en belandde na militaire dienst en twee stages bij advocatenkantoren in de VS op de sectie ondernemingsrecht bij Trenité Van Doorne in Rotterdam. Na de stage, hij was inmiddels medewerker, begon de onrust te knagen. 'Geef me iets leuks, heb ik tegen mijn kantoor gezegd. En blijkbaar wilden ze me niet kwijt, want er gebeurde ook werkelijk wat.' In 1995 kreeg Berger de missie om de haal-

Praktijk

Officieel doet niemand zaken op Cuba, maar iedereen doet het toch – in stilte

Cubaans recht is een allegaartje van Spaanse wetgeving, Russisch recht, prerevolutionaire wetten en nieuwe regels

baarheid van een vestiging op Cuba te onderzoeken. 'Ik kwam aan met een laptop en geld voor een tijdelijk onderkomen. Vanuit mijn appartement ben ik aan het werk gegaan. Met vanaf de eerste dag het gevoel: dit gaat lukken.' Na ongeveer een jaar had Trenité een kantoor in Havana en werd een Rotterdamse vennoot uitgezonden om het kantoor te gaan leiden. 'Een ervaren jurist met een talenknobbel die naar Cuba kwam om te consolideren wat 'pionier' Berger had opgebouwd. Helaas kwam de Cuba-strategie van Trenité niet geheel overeen met die van mijzelf. Dit had uiteindelijk tot gevolg dat, hoewel ik nog een aantal jaren wilde blijven, ik het verzoek kreeg om me weer in Rotterdam te melden en het Cubaanse kantoor aan de vennoot over te dragen. En daar had ik helemaal geen zin in.'

Inmiddels was hij Cameron Young tegen het lijf gelopen, een Canadese advocaat die het vak bij Baker & McKenzie in Boedapest had geleerd. Eind 1998 begonnen ze aan de voorbereidingen voor het oprichten van hun eigen kantoor. 'Ik moest weer helemaal opnieuw beginnen. Een vergunning aanvragen, kantoorruimte huren en klanten werven.' En zijn vroegere broodheer in Havana beconcurreren? 'Ik heb geluk gehad', zegt hij diplomatiek, 'dat Trenité toen niet nog een advocaat naar Havana heeft gestuurd.' In 1999, nog voordat aan Berger, Young & Associates een vergunning was verleend, sloot Trenité op Cuba zijn deuren. 'Sindsdien hebben wij het rijk alleen.'

Stroperig

Hij praat graag over zijn werk. 'Het is druk, er gebeurt hier ongelooflijk veel. We staan buitenlandse bedrijven bij die willen investeren in Cuba, financiers die kredieten aan Cuba verstrekken en zakenlieden die handel drijven met het land. Je kunt hier niet zonder gespecialiseerde bijstand. Het recht van Cuba is een allegaartje van op napoleontische codes gebaseerde Spaanse wetgeving, wetten van voor de revolutie van 1959, Russisch recht en nieuwe Cubaanse regels. Dat maakt het vinden van het geldende recht regelmatig tot een haast geschiedkundige speurtocht. Of neem het Cubaanse faillissementsrecht. Het materiële recht staat keurig in de wet. Maar procedureregels ontbreken. Een onderneming kan vreselijk failliet zijn, alleen hoe dat vervolgens effect moet krijgen is volledig onduidelijk.'

Maar, benadrukt hij, met kennis van het Cubaanse recht alleen kom je er niet. 'De meeste buitenlanders doen zaken door middel van joint ventures met Cubaanse bedrijven of de overheid. Wij maken en beoordelen hun contracten. Om dat goed te kunnen doen moet je ook de Cubaanse manier van zaken doen kennen. Cuba heeft nog steeds een centraal geleide economie. Er is vrijwel geen corruptie, maar de bureaucratie is enorm stroperig. Een beetje transactie impliceert de bemoeienis van een aantal ministeries. Daar moet je bovenop zitten, anders gebeurt er niets.'

**Een onderneming
kan vreselijk failliet
zijn maar hoe dat
effect moet krijgen
is volledig
onduidelijk**

In stilte

Vaker dan collega's in andere landen moet Berger uiterste discretie over zijn cliënten in acht nemen. Op zakendoen met Cuba rust nog steeds een Amerikaans embargo dat investeerders moet afschrikken. 'Hoewel de Amerikaanse boycotwetgeving steeds meer een papieren tijger is, zwijgen de meeste bedrijven liever over hun activiteiten in Cuba.' Hij wijst op de Spaanse spreuk op het schilderij achter hem. 'Officieel doet niemand zaken op Cuba. Maar neem van me aan: iedereen doet het toch. Al gebeurt dat in stilte.'

Concurrentie heeft Berger, Young & Associates eigenlijk alleen van wat Europese advocaten die op en neer pendelen en van een handjevol Cubaanse advocatenkantoren. 'Er zijn hier een stuk of tien commerciële kantoren, die allemaal onder een ministerie vallen. Voor particulieren zijn er staatscollectieven.

Iedereen heeft vrij gemakkelijk toegang tot juridische bijstand. Onderscheid tussen Cubaanse advocaten en andere praktiserende juristen wordt hier amper gemaakt. Van de officiële juristenvereniging, de Unión de Juristas, zijn zowel advocaten als de rechterlijke macht en bedrijfsjuristen lid.' Berger noemt zichzelf trouwens liever 'transactie- en investeringsadviseur' dan advocaat. 'Mijn werk is veel breder. Sinds ik me in Rotterdam van het tableau liet halen ben ik officieel ook geen advocaat meer. Cameron Young staat nog wel ingeschreven in Canada en de drie Cubaanse advocaten in dienst van ons kantoor zijn lid van de juristenvereniging. Maar voor een rechtbank zul je ons hier niet aantreffen.'

Beschaafde samenleving

We lunchen in een restaurant in een van de steegjes van de oude stad. Het eten wordt af

en toe onderbroken voor het begroeten van een cliënt en een gesprekje met de eigenaar. Sprak Berger Spaans toen hij naar Cuba vertrok? 'Nee, ik ben kort voor vertrek twee weken bij de nonnen in Vught geweest. De rest heb ik hier al doende geleerd.' Cubanen hebben daar geen problemen mee. 'Het is in veel opzichten een erg beschaafde samenleving.' En de service die Berger zijn cliënten aanbiedt heeft ook een handje geholpen bij het leren van de taal. Contracten en documenten worden vrijwel altijd in twee talen, waaronder Spaans, opgemaakt. En het vertaalwerk doet hij zelf, als het moet.

Na de lunch geeft hij een korte rondleiding door de stad, langs 'zijn' projecten. Bedrijven en hotels die overal in de stad verrijzen en waaraan zijn kantoor deel heeft gehad. Hij is er trots op. 'Hoe langer ik hier zit, hoe meer ik in en om de stad kan laten zien waarvan ik kan zeggen: daar heb ik aan meegewerkt. Dat is leuk.'

Leuk zijn ook de niet-alledaagse cliënten. 'Nog niet zo lang geleden stond de Cubaanse popgroep Los Van Van bij me op de stoep. Dat zegt je waarschijnlijk niets, maar hier hebben ze een status die die van The Beatles naar de kroon steekt. Of ik ze kon bijstaan in een geschil met hun platenmaatschappij, die naar zij menen de promotie van hun muziek verwaarloosde. Natuurlijk wilde ik dat. Ik verdien er geen cent aan, maar heb er wel schik in om weer eens na te kunnen denken over processtrategie en manieren om zo'n grote onderneming onder druk te zetten.'

Over contacten met Cubaanse artiesten heeft hij sowieso niet te klagen. Zijn echtgenote, die in Leiden kunstgeschiedenis studeerde, is bezig met de oprichting van een bedrijf dat moderne Cubaanse kunst gaat uitlenen en verkopen aan ondernemingen in en buiten Cuba. 'We kennen inmiddels veel Cubaanse kunstenaars. Dat zijn aardige contacten en voor hen opent het de mogelijkheid

om meer bekendheid te krijgen buiten hun land.'

Economy class

Op zondagochtend staat alles gepakt voor een reis naar Nederland. Berger belt nog snel even met zijn compagnon. De nacht ervoor is voor de helft opgegaan aan het werken aan een groot contract dat maandag af moet zijn en voor de andere helft aan het bezoeken van een jazzclub in Havana. 'In veel gelegenheden begint het leven toch pas na middernacht op gang te komen.' Berger combineert zijn trip deze keer met een bezoek aan een paar cliënten in Londen. Het dynamische leven van een internationale adviseur? 'Ach, het is goed om als je toch in de buurt bent even je hoofd te laten zien. Cliënten vinden het bovendien interessant om hun advocaat uit Havana op bezoek te hebben.' Hij boekt standaard economy class.

n

Praktijk

Collegevergadering van 30 maart 2001

‘We kunnen er niets over zeggen’

In de wandelgangen werd de MKZ-crisis besproken. Op de agenda van de vergadering stonden onder andere het vernieuwde BalieNet, de uitvoering van de nieuwe vestigingsrichtlijn advocaten, het Jaarverslag met een bewust wazige passage, maar ook de 400.000 gulden aan wervingskosten voor opvolgers van vertrekkende Orde-medewerkers. En er werd afscheid genomen.

Leo van Osch
redactielid

Enkele jaren geleden was het binnenroepen van MKB een hot item op de collegevergaderingen. Nu is het uitroepen van MKZ het onderwerp van gesprek in de wandelgangen van deze lentevergadering. Met name de advocaten uit de agrarische gebieden vinden een willig oor bij de meer stedelijke types. Waar blijft de Vereniging van Agrarisch Recht Advocaten met een beslissend en die-renlevens reddend kort geding? zo is de stemming.

Getuige de lijst met verhinderingslijsten lijken veel afgevaardigden getroffen door een ver-voersverbod. Het arrondissement Middelburg is geheel afwezig, Breda en Maastricht zijn slechts door een enkele afgevaardigde vertegenwoordigd.

Voor diegenen die willen weten hoe Guensberg het in zijn eerste optreden als voorzitter doet heb ik geruststellende mededelingen: Guensberg is rustig, bedachtzaam en houdt de vergadering goed in de hand. Anderzijds lijkt hij, anders dan zijn voorganger, minder geneigd om lichte irritaties over het optreden van afgevaardigden voor zich te houden. Als Vallenduuk (Haarlem/BOA) naar aanleiding van het jaarverslag zijn stokpaardje berijdt als zou de Orde geen oog hebben voor de belangen van de kleine kantoren, krijgt de geachte afgevaardigde dat onverbloemd gepareerd, waar Von Schmidt waarschijnlijk een – al dan niet ironische – kwinkslag ten beste zou hebben gegeven. Gevoegd bij een in het verdere verloop van de vergadering tot uiting komend subtiel gevoel voor understatement ontstaat het beeld van een

onderkoelde en degelijke voorzitter van de Algemene, door hem in een – freudiaanse? – *slip of the tongue* met ‘Hoge’ aangeduide Raad.

Guensberg excuseert zich in zijn inleiding bij het college op voorhand voor zijn onvermogen tot het onthouden van namen, een blinde vlek die niet uit desinteresse is geboren, maar, zo verduidelijkt hij, in de genen genesteld, en dan kan de vergadering beginnen.

Koppelverkoop

Hugo van den Bovenkamp van het Bureau van de Orde houdt een vlotte off-line presentatie over het vernieuwde BalieNet. Voor de toekomst is in elk geval van belang te weten

Foto: Katuscha Tellegen

‘Guensberg pareert onverbloemd’

Dat justitie alleen rolgegevens gaat uitwisselen met advocaten die op BalieNet zijn aangesloten, werd niet vanuit mededingingsrechtelijk oogpunt bekritiseerd

dat Justitie enkel en alleen rolgegevens gaat uitwisselen met advocaten die op BalieNet zijn aangesloten. Het is maar dat u van dit krasse staaltje koppelverkoop weet, alvorens langdurige contracten met servers aan te gaan. Het zal de Orde zelf in ieder geval niet slecht uitkomen gelet op het nog altijd tegenvallende aantal abonnees op 'onze eigen' server. Niemand van de afgevaardigden wil hier echter een mededingingsrechtelijke vraag aan verbinden.

De landelijke site gaat model staan voor de sites van de plaatselijke orden. De invulling, met name van de specialismen van de in het desbetreffende arrondissement ingeschreven advocaten, wordt overgelaten aan de plaatselijke Raden van Toezicht.

Als laatste meldt Van den Bovenkamp dat BalieNet in een kwaliteitsonderzoek naar een zestigtal PBO-sites op een niet onverdienstelijke derde plaats is geëindigd, tussen – geheel in de stijl van deze middag – de site van respectievelijk het productschap van tuinbouw en het productschap van zuivel.

Vallenduuk (Haarlem) zou al lang lid zijn geworden van BalieNet ware het niet dat de algemene voorwaarden niet zoals Boek 6 voorschrijft kenbaar waren en, toen hij ze met enige moeite toch te pakken had gekregen, voor hem te eenzijdig bleken. Het eerste punt dient natuurlijk te worden gecorrigeerd, zo haast Guensberg zich te zeggen en wat het tweede punt betreft, het ijzeren-Heinig afdekken van zo veel mogelijk aansprakelijkheden, wordt later in de vergadering besloten dat de voorwaarden nog eens zullen worden getoetst op mogelijk al te onredelijke bedingen.

Senator opgestaan

In de 'Orde-zaak' (waar liggen de grenzen van de regelbevoegdheid van de Orde?) heeft de A-G bij het Hof van Justitie in Luxemburg zichzelf een termijn gegund tot 10 juli a.s. om te komen tot een afronding van zijn richtinggevende gedachten.

De leemtetwet Advocatenwet ging als een hamerstukje door de Tweede Kamer, maar in de Eerste Kamer is een in het pluche verzonken senator van het CDA (en advocaat van professie) opgestaan. Nog geen wet dus, want eerst de behandeling in de Eerste Kamer. Met name was de – onbekende – senator bevreesd dat de wet een belasting was voor de kleinere

kantoren. Dat laatste stukje informatie kwam overigens niet van de deken maar van Vallenduuk (ditmaal sprekende namens de BOA) en u begrijpt dat de zorgen van de senator door Vallenduuk werden gedeeld.

Procureurs worden vooralsnog niet geruimd. De reorganisatie van de rechtbank en de invoering van het landelijk rolreglement vergt te veel van de spankracht van justitie om die besognes er nog eens bij te hebben. Wel wordt, als voorloper op de afschaffing van procureurs, gewerkt aan een landelijk tableau en een landelijke rekening-courant voor de griffierechten.

De geachte afgevaardigden doen alsof zij aan de wieg staan van de Europese Vestigingsrichtlijn advocaten, zoveel suggesties worden er nog gedaan om tot verbetering te komen.

De controlemogelijkheden van de – plaatselijke – raden van toezicht baren de afgevaardigden zorgen. Hoe controleert een raad van toezicht of een buitenlandse advocaat die zegt ingeschreven te staan, daadwerkelijk is ingeschreven? Hoe weet een raad van toezicht of een buitenlandse advocaat niet allerlei tuchtrechtelijke veroordelingen in het land van herkomst achter zijn naam heeft staan? Moet een buitenlandse advocaat die geen woord Nederlands spreekt deelnemen aan de Permanente Opleiding? Hoppenbrouwers (Arnhem) stelt in dit verband onder andere voor een landelijk register van buitenlandse advocaten in te voeren dat via internet te raadplegen is, en daarop te vermelden wie van die advocaten geschorst zijn.

Meerdere afgevaardigden, Doornbos (Assen), Peek (Breda) en Van Moorsel (Rotterdam) staan even stil bij de reikwijdte van art. 9aa, dat erop neerkomt dat, indien een advocaat in het buitenland wordt geschrapt, zulks automatisch schorsing van de advocaat in zijn land van herkomst betekent, zelfs indien de buitenlandse schorsing geschiedt op grond van feiten die in Nederland niet, althans niet tot eenzelfde sanctie zouden hebben geleid. Art. 9aa is, het is al aan de nummering te merken, op aandringen van de Raad van State er later tussen gewurmd, nu de Raad van State van oordeel was dat de doorwerking van buitenlandse tuchtrechtelijke maatregelen een wettelijke basis diende te hebben.

'Heemskerk: goed voor zestig collegevergaderingen'

**De afgevaardigden
doen alsof zij aan
de wieg staan van
de Europese
Vestigingsrichtlijn,
zoveel suggesties
ter verbetering
worden er gedaan**

Brouwers, die heel rustig en met zacht stemgeluid namens de AR alle vragen over dit onderwerp beantwoordt, verklaart dat dit toch echt de bedoeling is en het risico des advocaats als deze zich in buitenlandse avonturen begeeft. Of een van oorsprong Duitse advocaat die in Nederland wordt geschorst hetzelfde overkomt in Duitsland hangt af van het antwoord op de vraag of de Duitse wetgever een pendant van ons art. 9aa heeft opgenomen.

De AR zegt toe dat de verschillende opmerkingen van de afgevaardigden zullen worden meegenomen in een zogenaamde veegverordening die in september het licht zal zien;

Ken net

Utenhove heeft gezien dat het jaarverslag al op het worldwide web is geplaatst en vraagt wat schoorvoetend naar het nut van het leveren van commentaar. Veel inhoudelijke opmerkingen krijgt de deken niet te verwerken. Rouwe (Leeuwarden) valt over een passage waarbij wordt geciteerd uit een rapport van het Verweij-Jonker Instituut handelend over de relatie tussen advocatuur en Bureaus voor Rechtshulp. Volgens haar kan die passage het beste worden geschrapt met het oog op een in Friesland lopende procedure tussen de advocatuur en voornoemde bureaus. De AR meent – niet ten onrechte naar de bescheiden mening van uw verslaggever – dat er geen sprake is van het innemen van een standpunt, maar slechts als gezegd van een citaat, maar Rouwe zegt in niet mis te verstaan Fries dat ‘dit net ken’. De AR, kennelijk vertrouwd met Ster-spotjes, weet wat ‘net’ in het Fries betekent en belooft dat secretaris Heemskerk daar als een van zijn laatste activiteiten nog eens naar zal kijken.

Verbeek (Amsterdam) wijst nog op een nietszeggende passage, en dat is een schot in de roos volgens Guensberg, want die passage handelt over de interdisciplinaire samenwerking met notariaat, accountants e.d. en moet uit haar aard ook wazig blijven. ‘We moeten het noemen maar kunnen er niets over zeggen’, aldus de deken.

Van Boven-de Groot (Rotterdam) ten slotte vindt onder andere dat Heemskerk wel erg weinig lof is toegezwaard. (Er valt nu enkel te lezen dat deze op 1 mei na vijftien

jaar dienstverband wordt opgevolgd.) De deken vermoedt dat dat zijn oorzaak vindt in het feit dat het jaarverslag van de hand van voornoemde secretaris is en hij belooft er persoonlijk op toe te zien dat die passage wat meer aandacht krijgt.

Wervingskosten

We krijgen allemaal weer wat geld terug (8 procent om precies te zijn) want de Orde heeft haar uitgaven te ruim c.q. haar inkomsten te krap begroot. Dat percentage had nog hoger kunnen liggen als het bureau van de Orde niet tien tot vijftien vacatures had moeten vervullen en minder aan wervingskosten had hoeven uitgeven. Maar liefst 400.000 gulden heeft dat grapje gekost. Daar doet het college echter berustend over. Het zal wel nodig zijn geweest, en volgens de AR zijn er uitstekende mensen aangetrokken. De opvolger van Heemskerk, de van het Ministerie van Justitie afkomstige en tot 1 mei raadsheer in het Haagse Hof zijnde Jan Suijver, die volgens Guensberg de droefenis rond het vertrek van Heemskerk heeft verzacht, mag wel heel goede contacten hebben wil hij het aan hem toe te rekenen deel van die 400.000 gulden voor de Orde gaan terugverdienen.

Tijd om afscheid te nemen. Vertrekkende AR-leden Merens en Van Veggel worden allervriendelijkst toegesproken door Bordes (Maastricht) en getypeerd als respectievelijk beminlijk werker in de luwte en de *begeisterde* handelsreiziger annex missionaris. Beiden krijgen een flesje rood voor bewezen diensten. Hun plaatsen worden ingenomen door de mrs. Schakenraad (Eindhoven) en Van Duren (Leiden). De laatste zal als portefeuillehouder Communicatie lid worden van de redactie van het *Advocatenblad*.

Ook Heemskerk, goed voor zestig collegevergaderingen onder voorzitterschap van zes verschillende deken, ondergaat de nodige loftuigen van Doeleman (Amsterdam) die in een geestig betoog de secretaris uitgeleide doet; Heemskerk krijgt de *Divina commedia* aangeboden waar Doeleman zelf vijf jaar over heeft gedaan.

Op de terugweg valt mijn oog op de avondkranten, waar de MKZ-crisis tijdelijk ruim baan heeft gemaakt voor PWA.

Besluitenlijst

BalieNet

Het college neemt met belangstelling kennis van de stand van zaken respectievelijk de mogelijkheden van BalieNet zoals gepresenteerd door H.J.W. van den Bovenkamp, stafmedewerker Rechtspraktijk van het Bureau.

– Verkiezing leden Algemene Raad

Het college benoemt mr. G. Schakenraad (Eindhoven) en mr. W.K. van Duren (Leiden) tot leden van de Algemene Raad per 1 april 2001 in de vacatures ontstaan door het vertrek van de mrs. Merens en Van Veggel.

– Herbenoeming lid Curatorium Beroepsopleiding Advocatuur

Het college herbenoemt mr. C.G. Scholtens als lid van het curatorium met terugwerkende kracht per 15 maart 2001.

Vervolg implementatie Vestigingsrichtlijn

- Het college bespreekt de notitie van de Algemene Raad met als bijlage een leidraad opgesteld met betrekking tot de inschrijving van de EU-advocaten. De opgeworpen vraagpunten en opmerkingen zullen worden meegenomen.
- Aan de collegevergadering van 14 september zal een concept-veegverordening worden aangeboden.

Jaarverslag 2000

Het jaarverslag wordt besproken. Er worden enkele aanpassingen voorgesteld; deze zullen voor zoveel nodig worden verwerkt.

Financieel verslag 2000

Het verslag wordt goedgekeurd.

Vermogenspendel 2000/vaststelling kortingspercentage

Het college past op voorstel van de Algemene Raad de vermogenspendel 2000 toe en stelt de korting op de in november 2000 vastgestelde financiële bijdrage 2001 voor alle (inkomens)categorieën op 8 procent.

Rondvraag

- Op de collegevergadering van 27 juni zal een voortgangsrapportage met betrekking tot de Beroepsopleiding nieuwe stijl worden aangeboden.
- Het college neemt op passende wijze afscheid van twee leden van de Algemene Raad, de mrs. W.M. Merens en J.M.F.X. van Veggel, en van de algemeen secretaris mr. F. Heemskerk.

Agendapunten voor de collegevergadering van 27 juni 2001 o.a.:

- Notitie over categorie-indeling financiële bijdrage
- Collegemotie 1975/raadpleging achterban (voor te bereiden door de Rotterdamse afgevaardigden)
- Voortgangsrapportage Beroepsopleiding nieuwe stijl

In het nieuws

Veelkleurig milieurecht

Op vrijdag 23 maart jl. heeft Lex (prof. mr. drs. F.C.M.A.) Michiels zijn inaugurele rede gehouden als hoogleraar bestuursrecht, in het bijzonder omgevingsrecht aan de Universiteit Utrecht. Hij besprak de vraag of het milieubelang en het belang van een goede ruimtelijke ordening gescheiden moeten blijven of dat deze zo dicht bij elkaar liggen, misschien zelfs overlappen, dat meer integratie of coördinatie wenselijk is.

De wetgeving op de deelgebieden van het (bestuurs)recht waarop de term omgevingsrecht betrekking heeft, wordt door veel ingewijden aangeduid met bepaalde kleuren. Zo hoort groen bij de wetten op het gebied van de natuur- en soortenbescherming, blauw bij de waterwetgeving, rood bij de wetgeving in het ruimtelijk bestuursrecht en grijs bij de milieuhygiënische wetten. Diverse kleuren, dus onderscheid, maar dat alle onderdelen met een kleur worden aangeduid, wijst ook op samenhang. Het omgevingsrecht is veelkleurig. Michiels besprak de vraag: Moet er gezocht worden naar *de* kleur van het omgevingsrecht?

De rede is verkrijgbaar bij Boom Juridische uitgevers.

(Henk Koehler)

Reacties

Incasso rechtsbijstand vooraf betaald

Net als voor vele andere collegae en confrères is het besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 voor mij geen dagelijkse kost. Toch loont het af en toe de moeite dit besluit te raadplegen, zeker voor wie toevoegingen 'doet'. Niet alleen om de Raden voor Rechtsbijstand te controleren (dat blijkt soms nodig) maar ook om onverwacht (en onaangenaam) verrast te worden. Door bijvoorbeeld de art. 36 en 38 van het besluit.

Zoals bekend verstrekt de Raad voorschotten aan bij de Raad ingeschreven advocaten. Over de vraag of dat wel de moeite waard heb ik zo mijn twijfels, onder meer omdat er altijd een moment komt dat het voorschot terugbetaald moet worden (art. 17 WRB). Gaat het goed, dan zal dat via een verrekening in de rekening-courant zijn. Gaat het minder goed, dan moet dat door daadwerkelijk terug te betalen. Tot zover niets nieuws.

Dat zich een situatie kan voordoen dat een advocaat niet direct aan zijn/haar terugbetalingsverplichting voldoet, lijkt niet ondenkbaar. Dat de Raad in zo'n geval een incassobureau zou inschakelen is eveneens denkbaar. Zelfs is denkbaar dat dat een incassobureau zal zijn, door Onze minister aangewezen, zoals lid 1 van art. 38 Besluit mogelijk maakt.

Echter in causa venenum. Volgens lid 2 van art. 38 is iedere advocaat die een voorschot van de Raad ontvangt (dat zijn neem ik aan bijna alle advocaten die bij de RvR staan ingeschreven) jaarlijks een door de minister te bepalen bedrag verschuldigd aan dat door de minister aan te wijzen incassobureau.

Met andere woorden, alle advocaten die nu een voorschot van de Raad ontvangen financieren aldus een door de minister aan te wijzen incassobureau en betalen dus nu al de incassokosten voor een vordering die nog niet eens opeisbaar is. Ik laat het aan anderen over om uit te zoeken hoe groot de kans is dat een dergelijke bepaling, indien ik hem in mijn algemene voorwaarden opneem, wordt gekwalificeerd als onredelijk bezwarend.

Wie dacht dat dat er toch minder toe doet omdat je in ieder geval je voorschot krijgt, wordt verwezen naar art. 36. Indien de raad zijn budget dreigt te overschrijden, kan het voorschot met 10% worden verlaagd. Voorts is een kennelijk veel verdergaande verlaging of stopzetting mogelijk in niet nader aangeduide 'uitzonderlijke omstandigheden'.

(H. Klein Hesselink, advocaat te Terneuzen)

Naar het Bureau voor Rechthulp?

Mr. Soffers gaat er in haar reactie op het vorige Openingscommentaar (*Advocatenblad* 7, p. 275) enigszins aan voorbij dat het huidige systeem weliswaar werkt maar ook teveel bureaucratie oplevert, en dat er onvoldoende ruimte is voor marktwerking en specialisatie. Zo zou bijvoorbeeld het omvormen van de Bureaus tot advocatenkantoren leiden tot eerlijker concurrentieverhoudingen. Deze nieuwe advocatenkantoren zouden immers niet worden gesubsidieerd. Het loket zou, meer dan thans het geval is, bij het uitgeven van zaken rekening kunnen en moeten houden met de specifieke kennis en de ervaring van de toe te voegen advocaat.

(mr. M. W. Guensberg)

Polis kan schade stagiaire dekken

Met ons artikel in *Advocatenblad* 5 van 9 maart jl. pagina 178-180 hebben wij mogelijk onterecht een aantal advocaten-werkgevers een slechte nachtrust bezorgd. Wij schreven al in onze eerste noot dat de redactie van de motorrijtuigenuitsluiting bepalend is voor de vraag of de schade van stagiaire P. gedekt is. Wat blijkt nu? De beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor advocaten van Nationale Nederlanden bevat een rubriek kantoorrisico, onder welke de schade van stagiaire P. lijkt te zijn gedekt. Art. 21.2.4 van polismantel 514-97 luidt: 'Wel gedekt is de aansprakelijkheid van de verzekeringnemer als werkgever voor schade toegebracht met of door een motorrijtuig waarvan hij geen eigenaar of houder is en dat bij een ondergeschikte in gebruik was.'

De vraag is wel of Nationale Nederlanden dit ook bij het omschrijven van de polisdekking heeft voorzien. Dekking op de Nationale Nederlanden-polis lijkt bovendien weer te ontbreken als stagiaire P. in de auto van zijn werkgever rijdt. Dit is weer op te lossen met de door ons geadviseerde Schadeverzekering Inzittenden (SVI). Hoe andere verzekeraars van advocatenkantoren de polis hebben geredigeerd, is ons onbekend.

(mrs. P.M. Leerink en B. Holthuis, advocaten te Deventer)

Iks ging weer eens pleiten

Leo van Osch

Voorzichtig manoeuvrerend parkeerde X zijn afstandse karretje naast de directie-Jaguar. Een nieuwe cliënt en nog wel een hele mooie ook, bedacht X, de bedrijfsgebouwen bekijkend. De afspraak was telefonisch gemaakt. Het zou gaan om een geschil met een Zweedse afnemer van zijn aanstaande cliënt, een machinefabriek.

De directeur zelf ontving hem in zijn kamer, die was volgestouwd met wat in een gemiddelde catalogus voor kantoorinrichting waarschijnlijk was omschreven als directiemeubilair met alle smakeloze pretenties van dien. Veel donkere houtsoorten en beige zitelementen. De directeur, Batenburg geheten, begon te bladeren in een plastic mapje met de vruchteloze correspondentie en legde omstandig uit waar het om handelde. Al na tien minuten had X wel door waar de schoen wrong maar gezien de prille relatie achtte hij het beter om de directeur niet in zijn uiteenzetting te onderbreken. Geduld was een schone zaak en bovendien werd dat geduld in dit geval beloond in harde guldens.

Na een uur en drie kwartier was Batenburg klaar met zijn relaas. Of X de fabriek niet wilde zien. Nee, dat wilde hij eigenlijk niet. Bij soortgelijke gelegenheden had hij zich in zijn pak moeilijk een houding weten te geven tegenover de in overalls gestoken werknemers die al dan niet druk

bezig waren met hun werkzaamheden terwijl hij daar tegen een uurloon rondliep dat factor 15 hoger lag dan dat van de gemiddelde fabrieksarbeider. Een weigering zou echter als desinteresse kunnen worden opgevat dus wendde X voor dat hij niets liever zou willen dan de nering van Batenburg eens nader te bekijken.

Getweeën slenterden zij door de immense hal, waar allerhande voor X ondoorgroondelijke activiteiten plaatsvonden. Af en toe hielden ze stil bij een machine en legde Batenburg, achterdochtig bekeken door de aldaar werkzame werknemer, uit wat die machine zoal kon.

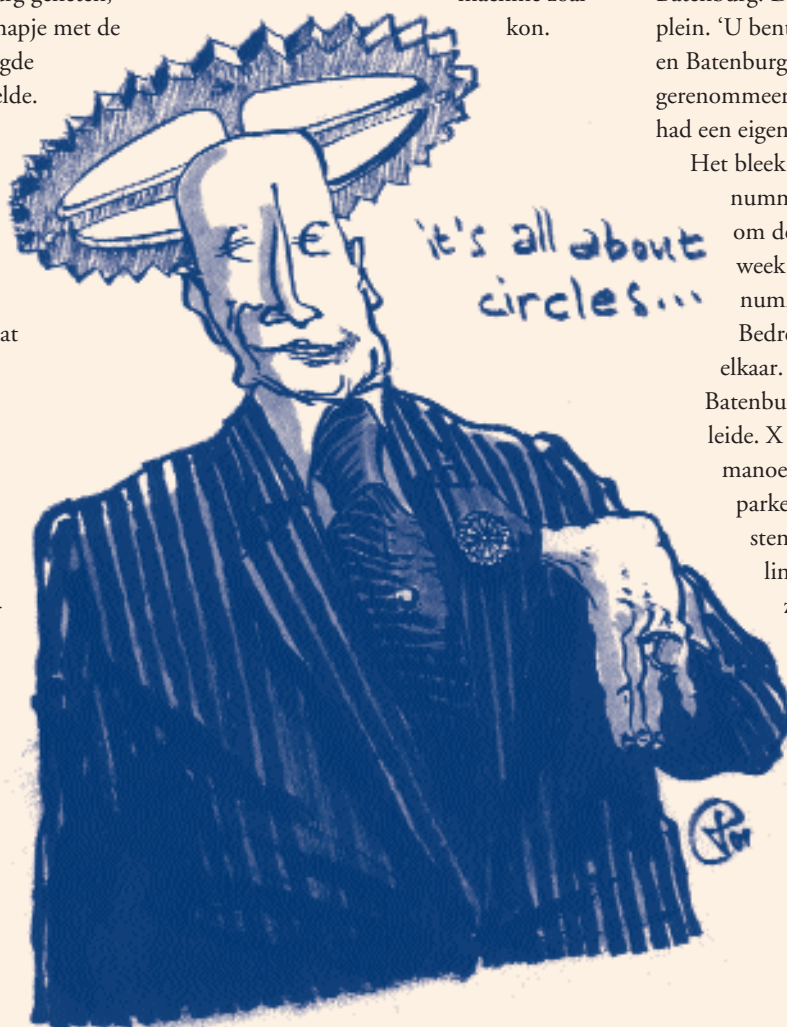
Techniek was aan X niet besteed maar hij stelde een paar vragen om te laten merken dat hij nog bij de les was. In de fabriekshal maakten ze grote, tot belachelijk grote tandwielen, zoveel was hem na een uurtje duidelijk. Tot besluit sleepte Batenburg hem nog mee naar een met gras begroeid binnenterrein waar de voor de Zweedse afnemer vervaardigde tandwielen lagen te verroesten. Batenburg schopte er lichtjes tegenaan.

Terug in het kantoorgedeelte moesten nog wat praktische afspraken gemaakt worden. 'Ik laat mijn secretaresse wel een dossiertje bezorgen. U zit toch aan de ...straat', vroeg Batenburg. Daar zat X niet, hij zat aan een plein. 'U bent toch van advocatenkantoor...?' en Batenburg noemde de naam van een gerenommeerd kantoor in de stad. Nee, X had een eigen kantoor.

Het bleek één groot misverstand. Het nummer dat Batenburg had gedraaid om de diensten van X in te roepen week slechts in één cijfer af van het nummer dat hij had willen draaien.

Bedremmeld stonden ze tegenover elkaar. 'Ik laat het u nog weten', sprak Batenburg ten slotte en deed hem uitgeleide. X verliet, iets minder voorzichtig manoeuvrerend, verbouwereerd het parkeerterrein. Bij het schakelen knarsten de tandwielen van de versnellingsbak, waarop Batenburg over zijn schouder naar hem omkeek.

X geloofde niet dat hij de zaak met de Zweedse tandwielen zou krijgen. n

Orde-nieuws

Vreemdelingenzittingen op locatie

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft besloten om voor de behandeling van het hoger beroep tegen uitspraken van de rechtbank inzake vreemdelingenbewaring, in die gevallen waarin een zitting nodig wordt geacht, die zitting zoveel mogelijk te houden op de locatie waar de vreemdeling in bewaring is gesteld. Vanaf 1 april 2001 zal zitting worden gehouden in de plaatsen Amsterdam (Grenshospitium), Ter Apel (penitentiare inrichting) en Tilburg (penitentiare inrichting Koning Willem II).

De zittingen zullen worden gehouden op donderdag (Amsterdam), maandag en/of vrijdag (Ter Apel) en dinsdag (Tilburg). Voor 15 april 2001 zult u nader op de hoogte gesteld worden van de praktische gang van zaken rondom deze zittingen.

Agenda

RVB-symposium

Op 8 mei 2001 vindt er een symposium plaats van de Raad voor het Vrije Beroep (RVB). Het thema is dit jaar Commercialisering van het Vrije Beroep, met als ondertitel 'Waar liggen de grenzen?'. Sprekers drs. J. de Boer (voorzitter MKB-Nederland), drs. G.J. Lankhorst (directeur Marktwerving Ministerie van EZ) en mr. P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt (voormalig landelijk Deken Nederlandse Orde van Advocaten) zullen op het thema ingaan. Hierna zal er een paneldiscussie plaatsvinden. Locatie: De Nieuwe Kerk aan het Spui in Den Haag. Prijs: f 99. Informatie: RVB, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353582, fax 070-3353531, e-mail rvb@raadvoorhet-vrijeb beroep.nl.

PAO Belastingwetenschap

De cursus Faillissement en Fiscus wordt gehouden op 16 mei 2001 te Utrecht. De studiedag staat onder leiding van mr. drs. M.H.M. van Oers, de docenten zijn G.S.E. Dorlo, mr. drs. M.H.M. van Oers, drs. H.B. Oosthout. Prijs: f 600. Informatie: Bureau PAO Belastingwetenschap, Postbus 533, 2300 AM Leiden, tel. 071-5133558, e-mail PAOB@law.leidenuniv.nl, website www.paob.nl.

Auditing in de MKB-praktijk

Op 29 mei, 5 en 12 juni 2001 verzorgt Eurac (Erasmus Universiteit Rotterdam Accountancy, Auditing en Controlling) de 3-daagse cursus Auditing in de MKB-praktijk. De auditpraktijk breidt zich uit in het MKB. Niet alleen de al dan niet verplichte controle van de jaarrekening ligt hieraan ten grondslag. In de sneller gaande economie werkt het MKB in toenemende mate met vreemd vermogen. De vermogensverschaffers eisen vaak een verklaring bij de jaarrekening. Andere audits doen hun intrede: de milieu audit is hiervan een bekend voorbeeld. Ook de meest bijzondere opdrachten en investigations vragen een gedegen kennis van het controleproces en de daaraan verbonden aanpak. Informatie: Eurac, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam, tel. 010-4082225, e-mail vanwezel@few.eur.nl, website www.few.eur.nl/few/eurac. Prijs f 3950 excl. btw.

Openingsbijeenkomst Vereniging Corporate Litigation

Op 7 juni 2001 vanaf 17.00 uur zal de eerste bijeenkomst van de Vereniging Corporate Litigation (VCL) plaatsvinden te Amsterdam. Op de bijeenkomst zal worden gesproken door prof. mr. L. Timmerman en mr. R.A.A. Duk over het onderwerp Vereenzelviging als 'strijdmiddel' in een procedure. VCL is op 27 februari 2001 opgericht. De oprichters van VCL beogen met dit initiatief de belangstelling voor en de bestudering van het ondernemingsprocesrecht en de bijbehorende praktijk te bevorderen. Het gaat daarbij om conflicten rondom de onderneming, zoals bijvoorbeeld procedures op grond van het enquêterecht, bestuurdersaansprakelijkheid, de Wet op de ondernemingsraden en overnamegeschillen. Het doel van VCL is niet alleen om over deze problematiek te publiceren, maar ook om voordrachten, cursussen en 'aanschouwelijk onderwijs' te organiseren, onder meer door het houden van pleitsessies.

De bestuurders van VCL komen uit de advocatuur, de wetenschap en rechterlijke macht. Voorzitter is prof. mr. G. van Solinge, hoogleeraar aan het Van der Heijden Instituut van de Katholieke Universiteit Nijmegen. Penningmeester is mr. A.F.J.A. Leijten, advocaat te Amsterdam en secretaris is mr. M. Holtzer, advocaat te Amsterdam. De overige bestuursleden zijn prof. mr. A.F.M. Dorresteyn, hoogleraar aan en decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit te Utrecht, mr. D.J. Oranje, advocaat te Amsterdam, mr. P.N. Wakkie, advocaat te Rotterdam en mr. J.H.M. Willems, voorzitter.

Agenda

ter van de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam.

Informatie of aanmelding lidmaatschap: mr. M. Holtzer, secretaris VCL, Postbus 75258, 1070 AG Amsterdam, e-mail corporatelitigation@yahoo.co.uk.

Recht & ICT

De opkomst van computer en internet heeft het recht en de rechtspraktijk veranderd. Aan de ene kant kunnen computers juristen helpen bij het oplossen van juridische problemen, aan de andere kant levert de automatisering nieuwe juridische problemen op. Het is dan ook niet vreemd dat de behoefte aan juridische specialisten op dit gebied groter wordt. Om aan deze vraag te voldoen start in september van dit jaar de opleiding Recht & Informatie- en Communicatietechnologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Informatie: Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 72, 9700 AB Groningen, tel. 050-3635446, fax 050-3636300, e-mail v.p.r.@bureau.rug.nl.

European Business Law

This year, the European Association of Lawyers (EAL) will be organising its Summer Academy in European Business Law from 8 to 11 July 2001 in English and French in Bruges, Belgium in collaboration with the College of Europe and the Madariage European Foundation. This residential seminar is for Lawyers and corporate Legal Experts interested in updating their knowledge of European Law. Emphasis will be on the practice of European Business Law. This year's topics will be: the Guideline (EC)83/189 and the latest case law, e-commerce, the Council Regulation (EC)1346/2000 on Insolvency Proceedings. Copyright and related rights in the context of the European Community and domain names. EC Competition Law (Reforming the Competition's Legal Tools – an analysis of the Commission's Proposals, Recent Trends under Article 81, Abuse of dominance – article 82 jurisprudence develops. A review of Merger Control developments and Proposals for Reform.

Information: Jean-Pierre van Cutsem, Avenue Louise 137/1 B – Brussels, e-mail aea-eal@vancutsem.be, website: www.aea-eal.org.

Beroepsopleiding

Docenten gezocht

De afdeling Opleiding van de Nederlandse Orde van Advocaten organiseert twee keer per jaar een praktijkgerichte beroepsopleiding. Deze opleiding heeft als doel om advocaat-stagiaires in een relatief kort tijdsbestek te scholen in elementaire voor de advocatuur vereiste kennis en vaardigheden. De beroepsopleiding en het bijbehorende cursusmateriaal zijn gebaseerd op een landelijk opleidingsplan. De docenten begeleiden het leerproces van een cursusgroep aan de hand van een docentenhandleiding en materiaal dat voor de beroepsopleiding is ontworpen. De cursusgroepen bestaan uit minimaal 16 en maximaal 32 cursisten. In het cursusmateriaal wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van praktijkgericht oefenmateriaal zoals oefendossiers en werkopdrachten. De docenten zijn ervaren advocaten, rechters of trainers in algemene communicatieve vaardigheden.

Voor de Beroepsopleiding Advocatuur zijn wij op zoek naar docenten:

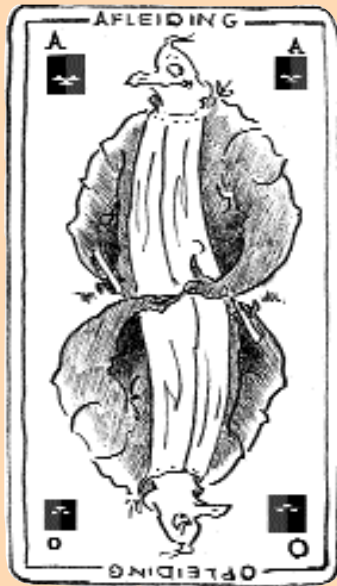
- Burgerlijk procesrecht
- Bestuursprocesrecht

Voor de genoemde cursusonderdelen van de Beroepsopleiding Advocatuur is de afdeling Opleiding ter uitbreiding van het huidige docentenbestand op zoek naar nieuwe docenten die bereid zijn om ten minste 6 dagen per jaar als docent op te treden. De cursusonderdelen vinden plaats op diverse locaties in het hele land.

Wij vragen deskundigheid, enthousiasme en bij voorkeur didactische ervaring. Wij bieden trainingen aan voor beginnende en ervaren advocaten. U kunt schriftelijk contact opnemen met de Nederlandse Orde van Advocaten, afdeling Opleiding. Wilt u er expliciet bij vermelden waar uw motivatie ligt en naar welk onderdeel uw voorkeur uitgaat. U kunt uw reactie en kort curriculum vitae richten aan Marit Jooren, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag.

Op uw verzoek kan ter informatie een docentenhandleiding en overig cursusmateriaal worden toegestuurd. Als docent hebt u bij uw optreden recht op 1 punt per half uur ten behoeve van de Permanente Opleiding.

Permanente opleiding

Verklaring der tekens

- * Actualiteiten (basiskennis vereist)
- ** Introductie
- *** Verdieping I (redelijke basiskennis vereist)
- **** Verdieping II (gedegen basiskennis vereist)
- ***** Specialisatieopleiding

Ambtenarenrecht

Actueel Ambtenarenrecht***

datum: 13 en 14 juni 2001
docent: mr. P.J. Schaap,
 mr. H.C. Naves,
 mr. drs. B.B.B. Lanting
plaats: Utrecht
punten: 10
prijs: f 2799 (excl. BTW)
 Euroforum, tel. 040-2974974

Bestuurs(proces)recht

Bestuursrechtelijke schadevergoeding***

datum: 21 juni 2001
docent: mr. B.P.M. van Ravels,
 mr. E. van der Schans,
 dr. J.W. van Zundert,
 mr. J.F. de Groot

In deze rubriek vindt u opleidingen die kunnen worden gevolgd in het kader van de Permanente opleiding. De rubriek vormt een aanvulling op de cursuswijzer Permanente opleiding die vier keer per jaar verschijnt.

plaats: Amsterdam
punten: 5
prijs: f 1199 (excl. BTW)
 Euroforum, tel. 040-2974974

Geluid in verandering*

datum: 29 mei 2001, 09.00–16.30 uur
docent: N.K.J. Wiggers,
 ing. A.J.G. van Breemen,
 J.S. Elzinga, dr. P.I. Loeff,
 ir. C.J. Padmos,
 drs. H. Uijt de Haag,
 ir. J. van Wageningen,
 drs. W.M. Zijlstra, G.B.
 Schoenmakers, F. Woudenberg,
 mr. ing. L.F. Doorduijn,
 dr. ir. T. ten Wolde, H. Wolfert
plaats: Utrecht
punten: 5
prijs: f 995 (excl. BTW)
 Vermande Studiedagen,
 tel. 0320-237721

Burgerlijk(proces)recht

Boek 1 rechtsvordering; nieuw burgerlijk procesrecht***

datum: 20 en 27 juni 2001,
 15.00–21.00 uur
docent: mr. A.W. Jongbloed,
 mr. L.M. Coenraad,
 mr. M. Freudenthal,
 Gdw. J. Nijenhuis, mr. G.J.W.
 Steenhof, mr. P.M. Strengers,
 mr. H.E. Uniken Venema
plaats: Utrecht
punten: 9
prijs: f 1395
 PAO Universiteit Utrecht,
 tel. 030-2539076

Huurrecht

Actualiteiten Huurrecht*

datum: 15 mei 2001,
 12.30–17.00 uur
docent: mr. C.E. Schouten,

mr. T.A. Nieuwenhuijsen
plaats: Utrecht
punten: 4
prijs: f 595 (excl. BTW)
 Vermande Studiedagen,
 tel. 0320-237721

Milieurecht

Het nieuwe Mestbeleid: de stand van zaken*

datum: 22 mei 2001,
 13.30–17.00 uur
docent: mr. S.M. Evers,
 mr. D.W. Bruil,
 mr. drs. A.B. Lever
plaats: Utrecht
punten: 3
prijs: f 595 (excl. BTW)
 Vermande Studiedagen,
 tel. 0320-237721

Onroerend goedrecht

Grondzaken in juridisch perspectief*

datum: 26 april 2001,
 10.00–16.45 uur
docent: drs. G.A. Marlet,
 dr. M.J.F. van Pelt,
 mr. F.H.A.M. Thunnissen,
 dr. ir. A.G. Bregman
plaats: Nijmegen
punten: 5
prijs: f 991,67 (excl. BTW)
 Centrum voor Kennis
 Communicatie, tel. 040-2129499

Conference: Contents of real rights in civil law***

datum: 15 juni 2001,
 10.30–16.30 uur
docent: prof. mr. H.W. Heyman,
 prof. dr. G.L. Gretton,
 prof. dr. C.G. van der Merwe,
 mr. T.H.D. Struycken,
 prof. dr. K.G.C. Reid,
 prof. dr. M.J. de Waal

plaats: Utrecht
punten: 4
prijs: f 395
 PAO Universiteit Utrecht,
 tel. 030-2539076

Overige rechtsgebieden

Actualiteiten Mest***

datum: 5 april 2001,
 10.00–16.45 uur
docent: mr. ing. H.J. van den
 Kerkhof FB, mr. R. Haije,
 ir. J. Vaarkamp
plaats: Amsterdam
punten: 4
prijs: f 995 (excl. BTW)
 Kluwer Opleidingen,
 tel. 0570-647190

E-Commerce Law and Practice**

datum: 16 en 30 mei 2001,
 16.00–20.30 uur
docent: prof. C.E. du Perron,
 mr. J.C.H. van Manen,
 prof. J.M.A. Berkvens,
 mr. J.K. de Jager,
 mr. S. van der Voorde
plaats: Nijmegen
punten: 6
prijs: f 595
 CPO Katholieke Universiteit
 Nijmegen, tel. 024-3611960

Personalia

BEËDIGD ALS ADVOCaat EN PROCUREUR

Amende-Smits, mw. J., Piet Heinstraat 7 (7204 JN) postbus 210 (7200 AE) Zutphen, tel. 0575-583758, fax 583737

Aquarius, mw. mr. K., Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 2172700

Beek, mw. mr. M. van de, Stationsplein 6 (3901 ES) postbus 675 (3900 AR) Veenendaal, tel. 0318-522404, fax 523474, e-mail mvandebeek.boersadvocaten@planet.nl

Berg-van Wijlen, mw. mr. M.A. van den, Lange Voorhout 7 (2514 EA) postbus 85852 (2508 CN) Den Haag, tel. 070-3652300, fax 3617815, e-mail vandenberg@corporatelaw.nl

Beuving, mw. mr. E.L., Oude Enghweg 2 (1217 JC) postbus 272 (1200 AG) Hilversum, tel. 035-6721821, fax 6721884, e-mail e.beuving@cmsderks.nl

Biggelaar, mw. mr. M.A.P.J. van den, Centrum voor Functionele Geneeskunde, Hoge Duinlaan 6 (5582 KE) Waalre, tel. 040-2230088, fax 2230087

Blekman, mw. mr. I.J., Frederik Hendrikstraat 18 (3583 VM) Utrecht, tel. 030-2513948, fax 2515730, e-mail woutv@balienet.nl

Bloemink, mw. mr. S.L.H., Drentestraat 21 (1083 HK) postbus 7925 (1008 AC) Amsterdam, tel. 020-5497373, fax 6429013

Borgers, mr. M.J., Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-3488700, fax 3477494

Braeken, mr. B.J.H., Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus 90851 (2509 LW) Den Haag, tel. 070-3285549, fax 3280049, e-mail djhbraeken@dbbw.nl

Bruning, mr. T.H., Binnensingel 3 (7411 PL) postbus 623 (7400 AP) Deventer, tel. 0570-614080, fax 6171990, e-mail bruning@jpr.nl

Buren-Buijs, mw. mr. C.E.J. van, Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-3488416, fax 475664

Collenburg, mr. M. van, Westblaak 5 (3012 KC) postbus 21130 (3001 AC) Rotterdam, tel. 010-4148614, fax 4149415

Coumou, mr. H.C.J., Zonnehof 31-35 (3811 ND) postbus 1214 (3800 BE) Amersfoort, tel. 033-4622200, fax 4611545, e-mail h.coumou@mend.nl

Damme, mr. K.W. van, Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-3488700, fax 3477494

Duijvenvoorde, mr. P. van, Archimedeslaan 21 (3584 BA) postbus 85063 (3508 AB) Utrecht, tel. 030-2195830, fax 2195855, e-mail pieter.van.duijvenvoorde@n.landwellglobal.com

Egbers, mw. mr. M., Weerdjesstraat 70 (6811 JE) postbus 9218 (6800 HX) Arnhem, tel. 026-3513232, fax 3516504

Ekkelenkamp, mw. mr. M., Predikherenstraat 24 (3512 TN) postbus 686 (3500 AR) Utrecht, tel. 030-2307100, fax 2314545

Fioole, mr. A.J., Lange Voorhout 7 (2514 EA) postbus 16232 (2500 BE) Den Haag, tel. 070-3108384, fax 3108376, e-mail arnoud.fioole@n.landwellglobal.com

Fuller, mr. J.T., Burg. Roelenweg 11 (8021 EV) postbus 600 (8000 AP) Zwolle, tel. 038-4259200, fax 4259252, e-mail info@nysingh.nl

Geel, mr. M.J.L. van, Utrechtsestraat 5 (3401 CS) IJsselstein, tel. 030-6886686, fax 6881224, e-mail mjlvangeel@gvk-advocaten.nl

Gitmans, mr. P.F., Noordeinde 33 (2514 GC) postbus 29717 (2502 LS) Den Haag, tel. 070-3181234, fax 3181235, e-mail flip.gitmans@loyensloeff.com

Gommans, mr. M.J., Hoogveldweg 2 (6231 ET) postbus 121 (6230 AC) Meerssen, tel. 043-3640094, fax 3640690, e-mail m.gommans@worldonline.nl

Grieken, mw. mr. W. van, Statenlaan 9 (5223 LA) postbus 90121 (5200 MA) Den Bosch, tel. 073-6217888, fax 6271800

Hendriks, mw. mr. E.G.W., Juliana Bernardlaan 118 (6432 GX) postbus 390 (6430 AJ) Hoensbroek, tel. 045-5213639, fax 5227107

Hertema, mr. J., Scheveningseweg 66 (2517 KX) postbus 84046 (2508 AA) Den Haag, tel. 070-3529347, fax 3529300

Houten, mw. mr. T.O. van, Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-3488700, fax 3477494

Hulshof, mw. mr. M.J.H., Gemeentehuis Arnhem, Nieuwe Plein 1b (6811 KN) postbus 9029 (6800 EL) Arnhem, tel. 026-3774717, fax 3774830, e-mail marieke.hulshof@arnhem.nl

Izeboud, mr. R.E., Pioniersstraat 20 (5241 AB) postbus 141 (5240 AC) Rosmalen, tel. 073-5219055, fax 5216912

Jonkman, mw. mr. M., Hertenkruid 14 (2914 TD) postbus 32 (2910 AA) Nieuwerkerk a/d IJssel, tel. 0180-314279, fax 321779, e-mail info@dongelmansadv.nl

Kuilers, mr. N.Th.G., Oliemolenstraat 5 (6411 GJ) Heerlen, tel. 045-5716040, fax 5741259

Kievit, mw. mr. H.C., Wilhelminasingel 9 (8011 SJ) postbus 1036 (8001 BA) Zwolle, tel. 038-4215005, fax 4218573

Koeter, mr. J., Strawinskylaan 3127 (1077 ZX) postbus 75330 (1070 AH) Amsterdam, tel. 020-5686660, fax 5686317, e-mail jeroen.koeter@n.landwellglobal.com

Kruitwagen-Kuijpers, mw. mr. M.P., Belastingdienst Automatiseringscentrum, Joost v/d Vondellaan 14 (7314 PE) postbus 9050 (7300 GM) Apeldoorn, tel. 055-5282014, fax 5283897

Kuijpers, mr. M.G., Blaak 34 (3011 TA) postbus 2066 (3000 CB) Rotterdam, tel. 010-2406500, fax 4113548

Leusden-van de Ven, mw. mr. J.A.J. van, Prins Hendriklaan 21 (3583 EB) postbus 85016 (3508 AA) Utrecht, tel. 030-2521802, fax 2511328, e-mail vanleusden@tomlow-advocaten.nl

Lourens, mr. J.M.M., Marten Meesweg 25 (3068 AV) postbus 8656 (3009 AR) Rotterdam, tel. 010-4075075, fax 4075076

Maas, mw. mr. N.M.J. van der, Stichting Rechtsbijstand Zuid-Oost Nederland, Mariastraat 2 (6211 EP) Maastricht, tel. 043-3501777, fax 3501788

Maessen, mr. E.E.W.J., Wilhelminasingel 100 (6221 BL) postbus 3075 (6202 NB) Maastricht, tel. 043-3254560, fax 3215450

Marges, mr. S.M., Euclideslaan 51 (3584 BM) postbus 85005 (3508 AA) Utrecht, tel. 030-2595959, fax 3595500

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan:
adres@advocatenorde.nl

Mekkelholt, mr. B.J., Drs. F. Bijlweg 8a (1784 MC) postbus 42 (1780 AA) Den Helder, tel. 0223-660114, fax 660354

Meijer, mw. mr. C.C., Prof. W.H. Keesomlaan 8 (1183 DJ) postbus 75381 (1070 AJ) Amsterdam, tel. 020-8808764, fax 8808747, e-mail callista.meijer@nl.andersenlegal.com

Meijer, mw. mr. S.M.M., Kanaalpark 144 (2321 JV) postbus 1144 (2302 BC) Leiden, tel. 071-5791700, fax 5792462, e-mail info@teekens.nl

Moen, mw. mr. A.W., Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus 90851 (2509 LW) Den Haag, tel. 070-3285328, fax 3285325, e-mail awmoen@dbbw.nl

Mosselaar, mr. J.M.H. van den, Raadhuisstraat 42 (5683 GG) postbus 82 (5680 AB) Best, tel. 0499-338399, fax 338398, e-mail j.van.den.mosselaar@vbtm.nl

Nevejan, mw. mr. E.I.J.M., Claudius Prinselaan 126 (4818 CP) postbus 4714 (4803 ES) Breda, tel. 076-5256500, fax 5142575

Oldenbandringh, mw. mr. K.H., Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 4042333

Oor, mw. mr. N.A.M., Drs. F. Bijlweg 8a (1784 MC) postbus 42 (1780 AA) Den Helder, tel. 0223-660114, fax 660354, e-mail oor@knuwer.nl

Pennarts, mr. H.F.T., Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 4042333

Piternella, mr. F.I., Hoge Ham 173 (5104 JE) Dongen, tel. 0162-314674

Ploeg, mr. A.J., Strawinskylaan 3127 (1077 ZX) postbus 75330 (1070 AH) Amsterdam, tel. 020-5686501, fax 5686234

Quaars, mr. T.F., Stationsplein 6 (3901 ES) postbus 675 (3900 AR) Veenendaal, tel. 0318-522404, fax 523474, e-mail boersadvocaten@planet.nl

Raymakers-de Koning, mw. mr. W.J., Plompereengracht 6 (3512 CC) postbus 13139 (3507 LC) Utrecht, tel. 030-2340101, fax 2321313

Rohof, mr. F.Th.M., Mississippiedreef 8 (3565 CG) Utrecht, tel. 030-2618121, fax 2618803, e-mail woudadvocaten.bv@wxs.nl

Roo, mr. J. de, Stationsstraat 23 (4701 NB) postbus 69 (4700 AB) Roosendaal, tel. 0165-560036, fax 533530

Rot, mr. A. aan het, Wilhelminasingel 9 (8011 SJ) postbus 1036 (8001 BA) Zwolle, tel. 038-4215005, fax 4218573

Rutten, mr. K., Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240000, fax 4148444

Scheffer, mw. mr. N.C., Locatellikade 1 (1076 AZ) postbus 77845 (1070 LK) Amsterdam, tel. 020-3052040, fax 3052050, e-mail n.scheffer@kupwiel.nl

Schong, mw. mr. I.M., Scheveningseweg 66 (2517 KX) postbus 84046 (2508 AA) Den Haag, tel. 070-3529358, fax 3546089, e-mail ischong@houthoff.nl

Schijs, mw. mr. A.J.J.G., Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-3488700, fax 3477494, e-mail ajjg.schijs@prdf.nl

Sewbalak, mw. mr. C.R., Utrechtseweg 84b (3702 AD) postbus 209 (3700 AE) Zeist, tel. 030-6936018, fax 6936002, e-mail c.sewbalak@vbtm.nl

Sierksma, mr. S., Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-3488700, fax 3477494, e-mail s.sierksma@prdf.nl

Simon, mw. mr. K.G.M., Parklaan 17 (3016 BA) postbus 23052 (3001 KB) Rotterdam, tel. 010-2770300, fax 4364977

Straathof, mr. F.L.A., Scheveningseweg 66 (2517 KX) postbus 84046 (2508 AA) Den Haag, tel. 070-3529500, fax 3503014, e-mail fstraathof@houthoff.nl

Swaans, mw. mr. S.H.J.M., The Greenery, IABC 1601 (4814 RB) postbus 3344 (4800 DH) Breda, tel. 076-5288000

Sytema, mr. H., Jacob Mosselstraat 2 (2595 RH) Den Haag, tel. 070-3469226, fax 3614633

Tailleur, mw. mr. M., Noordeinde 33 (2514 GC) postbus 29717 (2502 LS) Den Haag, tel. 070-3181234, fax 3181235, e-mail margot.tailleur@loyensloeff.com

Thierry-Bouwman, mw. mr. S., Bosdijk 15 (5612 HA) postbus 666 (5600 AR) Eindhoven, tel. 040-2977377, fax 2433033

Timmer, mw. mr. W.A., Valkenboslaan 72 (2563 CM) Den Haag, tel. 070-3631961, fax 3562628

Tijman, mr. C.J., Kanaalpark 144 (2321 JV) postbus 1144 (2302 BC) Leiden, tel. 071-5791700, fax 5722462, e-mail info@teekens.nl

Verhage, mw. mr. S., Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-3488700, fax 3477494, e-mail kp.d.vermeulen@prdf.nl

Volkerink, mr. G.M., Wipstrikkerallee 95 (8023 DW) postbus 516 (8000 AM) Zwolle, tel. 038-4530340, fax 4530241

Voordes, mw. mr. K.W.P., Zonnehof 31-35 (3811 ND) postbus 1214 (3800 BE) Amersfoort, tel. 033-4622200, fax 4611545, e-mail k.voordes@mend.nl

Waanders, mw. mr. H.C.W., Westblaak 180 (3012 KN) postbus 25021 (3001 HA) Rotterdam, tel. 010-2249224, fax 4143644

Weerden, mr. J. van, Scheveningseweg 50 (2517 KW) Den Haag, tel. 070-3548663, fax 3584750, e-mail majjers.law@wxs.nl

Weide, mw. mr. M. van der, Paardenmarkt 1 (1811 KH) postbus 172 (1800 AD) Alkmaar, tel. 072-5144666, fax 5144600

Wit, mr. S. de, Parklaan 17 (3016 BA) postbus 23052 (3001 KB) Rotterdam, tel. 010-2770300, fax 4364977

PRAKTIJK NEERGELEGD

Bakker, mr. A.F. (Rotterdam) 20.2.2001

Boxman, mw. mr. E. (Groningen) 8.3.2001

Bruinsma, mw. mr. F. (Rotterdam) 1.3.2001

Charpentier, mr. P.J. (Rotterdam) 2.3.2001

Eeckhoutte, mr. F.P.J. van (Zeist) 1.3.2001

Goosen, mr. P.J.G. (Tiel) 29.3.2001

Hagdorn, mr. A. (Utrecht) 12.2.2001

Heijmans, mw. mr. M.J.P. (Utrecht) 1.4.2001

Hoogesteger, mw. mr. L. (Dordrecht) 1.4.2001

Koeijer-van Zinnen, mw. mr. M. de (Rotterdam) 26.3.2001

Kruijff, mr. E. de (Selling) 25.2.2001

Maasdam, mr. C.E.R. (Arnhem) 2.3.2001

Mare, mw. mr. M. de (Utrecht) 1.2.2001

Meaux-van Tuijn, mw. mr. C.D.M. van (Nijmegen) 1.3.2001

Meulen, mr. A. ter (Rotterdam) 27.2.2001

Meijer, mr. J. (Venray) 19.2.2001

Miedema, mw. mr. T.Y. (Groningen)
8.3.2001
Raeijmaekers, mw. mr. E.M.J. (Den Haag)
20.2.2001
Sauer, mr. H.C. (Tilburg) 16.11.2000
Tromp, mw. mr. A.F. (Winschoten)
1.3.2001
Verschuuren, mr. G. (Utrecht) 1.3.2001
Woudhuizen, mw. mr. J.A. (Katwijk)
20.2.2001
Wijs, mw. mr. F.Y. de (Arnhem) 19.3.2001

KANTOORVERPLAATSING

Alting von Geusau, mr. C.W.J.M.
(Amsterdam): Claudius Prinsenlaan 126
(4818 CP) postbus 4714 (4803 ES) Breda,
tel. 076-5256500, fax 5142575
Bakker, mw. mr. N.Y. (Amstelveen):
Burgerweeshuispad 311 (1076 HS)
postbus 71170 (1008 BD) Amsterdam,
tel. 020-5785972, fax 5785814,
e-mail natalie.bakker@loyensloeff.com
Baltussen, mw. mr. M.F. (Arnhem):
Boerhaavelaan 1 (2713 HA) postbus 525
(2700 AM) Zoetermeer, tel. 079-3536382,
fax 3536132

Bemmelen, mr. drs. U. van: Prinses
Irenestraat 59 (1077 WV) postbus 7113
(1007 JC) Amsterdam, tel. 020-5414646,
fax 6612827

Advocatenkantoor Van den Berg & Frerix
(mrs. M.G.M. Frerix en drs. N. van den
Berg) Stationsweg 13 (6711 PJ) postbus
8190 (6710 AD) Ede, tel. 0318-625588,
fax 625313

Blom, mr. J.M.P. (Uithoorn): Meenthoek
11 (8224 BS) postbus 155 (8200 AD)
Lelystad, tel. 0320-289888, fax 289880
Bogaard, mw. mr. H.M.J. (Den Haag):
Burgerweeshuispad 301 (1076 HR)
postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam,
tel. 020-5771461, fax 4715829

**Brada Kuttner Advocaten &
Belastingadviseurs** (mrs. J. de Haas, R.S.
Jelsma, J.V.P.J. Brada, M.A. Slagter, U.
Aloni, R.M. Blaauw en E.A.M. Santen)
Koninginneweg 6 (1075 CX) Amsterdam,
tel. 020-5774000, fax 5774040,
e-mail info@bradakuttner.com

Brasser, mw. mr. G.G.: Loolaan 73
(7314 AH) postbus 10438 (7301 GK)
Apeldoorn, tel. 055-5288788, fax 5288777
Bureau Rechtshulp Eindhoven (mrs. J.W.
van de Wege, M.H. Kroon en J.M.G. Cox):
Hooghuisstraat 31a (5611 GS) postbus 269
(5600 AG) Eindhoven, tel. 040-2434552,
fax 2431864

Coppens, mr. H. (Hilversum): Apollolaan
15 (1077 AB) postbus 75088 (1070 AB)
Amsterdam, tel. 020-5785785, fax 5785888
Crul, mr. C.A.J.: Strawinskylaan 3127
(1077 ZX) postbus 75330 (1070 AH)
Amsterdam, tel. 020-5686781, fax 5686317,
e-mail cees.crul@nl.landwellglobal.com
Cuperus, mw. mr. F.S. (Alkmaar):
W.M. Dudokweg 61 (1703 DC)
postbus 322 (1700 AH) Heerhugowaard,
tel. 072-5744409, fax 5713940
Delfgaauw, mr. L.F. (Rotterdam):
Ligusterbaan 1 (2908 LW) postbus 872
(2900 AW) Capelle a/d IJssel,
tel. 010-4581422, fax 4519198,
e-mail mail@lexfisc.nl

Dorenbosch, mr. E.P. (Veenendaal):
Welbergweg 50 (7556 PE) postbus 56
(7550 AB) Hengelo, tel. 074-2488888,
fax 2488800

Dijck, mr. R.F.M. van (Rotterdam):
Wassenaarseweg 80 (2596 CZ)
postbus 90636 (2509 LP) Den Haag,
tel. 070-3286480, fax 3248389

Dyck, mr. J.-P. van (Heerlen):
Wilhelminasingel 83 (6221 BG)
postbus 3039 (6202 NA) Maastricht,
tel. 043-3251115, fax 3100392
Erk, mr. S.H. van (Almere): Emmalaan 23
(1075 AT) Amsterdam, tel. 020-6797929,
fax 6626606, e-mail info@korvinus-knoops-
advocaten.nl

Gerards, mw. mr. A. (Apeldoorn):
Enschedeestraat 60 (7551 EN) postbus 171
(7550 AD) Hengelo, tel. 074-2421832,
fax 2915775, e-mail advocaten@groener.nl
Groenhuijzen, mr. B.J. (Rotterdam):
Raadhuisstraat 59 (5241 BK) postbus 255
(5240 AG) Rosmalen, tel. 073-5223502, fax
5223592, e-mail mail@ssgadvocaten.nl
Haar, mr. J. ter (New York/USA):
Droogbak 1a (1013 GE) postbus 251
(1000 AG) Amsterdam, tel. 020-7119000,
fax 7119999

Haaij van Stekelenburg Donker, mw. mr.
J.M. de (Winschoten): Advocatenkantoor
De Haaij van Stekelenburg Donker, Antoon
Coolenlaan 7 (9721 XC) Groningen,
tel. 050-5253453

Hamers, mw. mr. L.J.J. (Dordrecht):
Nieuwe Prinsenkade 8 (4811 VC) postbus
7160 (4800 GD) Breda, tel. 076-5225922,
fax 5227711

Heuvel-Kien, mw. mr. N.U.N. van den:
DPA Holding N.V., Schipholpoort 60
(2034 MB) postbus 3255 (2001 DG)
Haarlem, tel. 023-5431500, fax 5361869
Heijerman, mr. M.D.J. (Middelharnis):
Westblaak 5 (3012 KC) postbus 21130
(3001 AC) Rotterdam, tel. 010-4148614,
fax 4149415

Hupkes, mw. mr. J.Ch. (Rotterdam):
Wassenaarseweg 80 (2596 CZ)
postbus 90636 (2509 LP) Den Haag,
tel. 070-4412026, fax 3248389,
e-mail nhupke3@hollandlaw.nl

Jaggie, mw. mr. A.: Strawinskylaan 3037
(1077 ZX) postbus 2508 (1000 CM)
Amsterdam, tel. 020-4313131, fax 4313143

Kant, mr. D.P. (Rotterdam): Stationsplein
20 (7607 GD) postbus 446 (7600 AK)
Almelo, tel. 0546-832300, fax 832399

Karkache, mr. S. (Den Haag): Allard
Piersonstraat 38-B (3022 HJ) Rotterdam,
tel. 010-4776979, fax 4776991,
e-mail karkache@planet.nl

Keizer Advocaten (mrs. J. Kuijper, R.
Lonterman, M.A.M. Pijnenburg en
J.M. Rammelt): Weteringschans 90 HS
(1017 XS) Amsterdam, tel. 020-5273667,
fax 5237666, e-mail info@keizeradvocaten.nl

Knoester, mr. drs. E.R. (Tholen):
Wilhelminastraat 27 (4671 EC) Dinteloord,
tel. 0167-521508, fax 521289

Kreeftenberg, mw. mr. T.J.: Boschdijk 15
(5612 HA) postbus 666 (5600 AR)
Eindhoven, tel. 040-2977353, fax 2433033,
e-mail tkreeftenberg@akd.nl

Kuperus, mr. J.R.: Herenstraat 41
(1404 HC) Bussum, tel./fax 035-6952373

Lam & Müller Advocaten en Procureurs
(mrs. N.M. Lam en drs. R. Müller):
Europalaan 63/71 (2408 BJ) postbus 170
(2400 AD) Alphen a/d Rijn,
tel. 0172-426449, fax 470079

Lamers, mr. R.F.M. (Tilburg): Beilerweg 41
(9401 PC) postbus 300 (9400 AH) Assen,
tel. 0592-316855, fax 317741

Litjens, mw. mr. M.B.W. (Gronlo):
Hereweg 93 (9721 AA) postbus 1105
(9701 BC) Groningen, tel. 050-5997999,
fax 5997977

Luijk, mw. mr. M.M. (Den Haag): Weena
666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD)
Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 4042333

Meerburg, mr. D.P.F. (Amsterdam):
Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL)
postbus 90851 (2509 LW) Den Haag,
tel. 070-3285340, fax 3247997,
e-mail dpmeerburg@dbbw.nl

Meijs, mr. J.H.W. van der (Eindhoven):
Oranje Nassaulaan 27 (5211 AT)
postbus 1164 (5200 BE) Den Bosch,
tel. 073-6128577, fax 6125081

Mil, mr. A.J.M. van (Roermond):
Hondstraat 4 (6211 HX)
postbus 11 (6200 AA) Maastricht,
tel. 043-3257171, fax 3257100,
e-mail maastricht@vanasperenadvocaten.nl

Niesert, mr. A.W. (Nieuwegein):
Oranjepark 9 (3311 LP) postbus 476
(3300 AL) Dordrecht, tel. 078-6137177,
fax 6130171, e-mail info@tenholter.nl

Pfeiffer, mr. Chr.E.: Blaak 28 (3011 TA)
postbus 711 (3000 AS) Rotterdam,
tel. 010-4406494, fax 4406499,
e-mail cpfeiffer@plp.nl

Plantaz, mr. A.M.T.C.: (Plantaz/Raadhuis
BV) Oude Raadhuis 1 (6245 DE)
postbus 66 (6245 ZH) Eijsden,
tel. 043-4094466, fax 4094499

Raven, mw. mr. S. (Harderwijk):
Koningslaan 60 (1075 AG) postbus 70091
(1007 KB) Amsterdam, tel. 020-6645111,
fax 6620470

Rhodus, mr. J.C.E. (Utrecht): Kadijk 29
(2104 AA) postbus 500 (2100 AM)
Heemstede, tel. 023-5846997, fax 5848347
Rietbroek, mw. mr. M.J.E.J.: Droogbak 1a
(1013 GE) postbus 251 (1000 AG)

Amsterdam, tel. 020-7119000, fax 7119999,
e-mail marjon.rietbroek@cliffordchance.com
Schobben, dr. mr. R.J.P. (Arnhem): M.H.
Dromplaan 10-12 (7511 JK) postbus 2121
(7500 CC) Enschede, tel. 053-4331133,
fax 4330381

Stellingwerf, mr. A.D.: M.H. Tromplaan
33-35 (7513 AB) postbus 258 (7500 AG)
Enschede, tel. 053-4800648, fax 4800658,
e-mail stellingwerf@cdjvl.nl

Stokman, mr. R.: Westblaak 180
(3012 KN) postbus 25021 (3001 HA)
Rotterdam, tel. 010-2249224, fax 4140294,
e-mail rstokman@akd.nl

Veldhuysen, mw. mr. M.M. (Nijverdal):
Bloemendalstraat 7 (8011 PJ) postbus 1182
(8001 BD) Zwolle, tel. 038-4272020,
fax 4272021

Verheij, mr. T.W. (Utrecht): Parnassusweg
126 (1076 AT) postbus 75505 (1070 AM)
Amsterdam, tel. 020-5772370, fax 5772711,
e-mail tverheij@houthoff.nl

Vidor, mw. mr. C.: Hof van Delflaan 87B
(2613 BL) postbus 2898 (2601 CW) Delft,
tel. 015-2136241, fax 2144100

Vliet, mw. mr. M.C. van (Rotterdam): De
Lairessestraat 133 (1075 HJ) postbus 75265
(1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123,
fax 6789589

Vliet, mw. mr. P.A. van der (Leeuwarden):
K.R. Poststraat 91 (8441 EN) postbus 612
(8440 AP) Heerenveen, tel. 0513-655555,
fax 655550

Vonhoff, mw. mr. C.E.: Weesperzijde 94
(1091 EK) Amsterdam, tel. 020-4622393

Vries-Veringa, mw. mr. H.H.M. de: Laan
Copes van Cattenburch 105 (2585 EX)
Den Haag, tel. 070-3639968, fax 3561402

Wevers, mr. R.J. (Bolsward): Parkweg 12
(5282 SM) postbus 127 (5280 AG) Bostel,
tel. 0411-675533, fax 684895

Wingen, mr. M.M.C.: Raadhuisstraat 67
(2101 HD) Heemstede,
tel. 023-5289662, fax 5471026,
e-mail wingen@advocatuur.com

Witte, mr. D.H. de (Den Haag): Blaak 34
(3011 TA) postbus 2066 (3000 CB)
Rotterdam, tel. 010-2406500, fax 4128889,
e-mail dhdwitte@dbbw.nl

Wullings, mw. mr. M. (Alphen a/d Rijn):
Pythagoraslaan 2 (3584 BB) postbus 85250
(3508 AG) Utrecht, tel. 030-2121111, fax
2121158

Wijnstekers, mw. mr. N.G. (Haarlem):
Strawinskylaan 3127 (1077 ZX)
postbus 75330 (1070 AH) Amsterdam,
tel. 020-5685685, fax 5685681

Ijspeert, mr. J.P. (Rotterdam):
De Lairessestraat 133 (1075 HJ)
postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam,
tel. 020-6789379, fax 6789535,
e-mail ijspeert@van-doorne.com

Zee, mw. mr. G.W. van der (Winschoten):
Turfsingel 33 (9712 KJ) postbus 1572
(9701 BN) Groningen, tel. 050-3181344,
fax 3124918

Zee, mw. mr. W. van der: Raadhuisplein 18
(6411 HK) Heerlen,
tel. 045-5718581, fax 5711704,
e-mail mail@bisscherouxpennino.nl

Zwan, mr. F.W. van der (Zoetermeer):
Vlamingstraat 70 (2611 KZ) Delft,
tel. 015-2130184, fax 2133953,
e-mail advozwan@hotmail.com

Zwikker, mr. N.W. (Heemstede): Marleweg
8 (7345 DT) Wenum-Wiesel

ASSOCIATIE

**Lemmers, Mathoerapersad, Hoebba &
Carels Advocaten** (mrs. P.A.Th. Lemmers,
S. Mathoerapersad, drs. W. Hoebba, P.C.C.
Carels) Afrikaerplein 1 (1091 PN)
Amsterdam, tel. 020-6000482, fax 4637573
Meijer Advocaten & Belastingadviseurs
(mrs. J. van Weerden, J.A. Meijer en V.K.S.
Budhu Lal) Laan van Meerdervoort 100
(2517 AS) Den Haag, tel. 070-3548663,
fax 3584750, e-mail info@meijer-advocaten.nl
Palthe Oberman Advocaten (mrs. A.J. van
Wulfften Palthe-Scholten, S.J.H.V.
Derhaag, C.C. Oberman, M.J. Draaisma en
A.P.J.M. Verbeek) Weteringschans 79 (1017
RX) Amsterdam, tel. 020-3446100,
fax 3446111

MEDEVESTIGING

Van Gessel & Blaauw Advocaten te
Amsterdam, medegevestigd te Haarlem, (mr.
W.M. Blaauw) Nieuwe Gracht 60 (2011
NH) tel. 023-5426854, fax 5428990, e-mail
willem.blaauw@gesselblaauw.nl

POSTBUS/TEL/FAX/E-MAIL

Hoek & van der Hoek te Amsterdam:
tel. 020-5890444
Grünschke, mw. mr. drs. A.M. te
Amsterdam: tel. 020-5890444
Ouderdorp, mr. R.J. te Amsterdam:
tel. 020-5890444

NAAMSWIJZIGING

Rijkema & Miedema Advocaten te
Groningen: Rijkema Van der Veen
Advocaten & Meidators
Weesing, Van Alderwegen, Vonhoff,
Pasman te Amsterdam: Weesing, Van
Alderwegen & Pasman

Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. A.G. Beets, mr. J.C.P. Ekering, mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

Raad van Discipline 's-Gravenhage 19 juni 2000

(mrs. Van Boven, Brouwer, Gilhuis, Grootveld en Hengeveld)

Behandelende en verantwoordelijke advocaat. De verantwoordelijke advocaat kan tuchtrechtelijk worden aangesproken op het niet-tijdig reageren in een procedure door de behandelende advocaat.

Advocatenwet art. 46 (1.4.1. termijnen)

Gedragsregel 9

Feiten

Klager voert diverse procedures in verband met een door hem in Frankrijk gepachte boerderij. In al deze procedures wordt klager in het ongelijk gesteld, als laatste door de Hoge Raad bij arrest van 17 november 1995. Vervolgens wordt op 1 mei 1996 op naam van mr. A, destijds de stagiair van mr. X, een toevoeging aangevraagd voor een procedure bij het Europees Hof, welke toevoeging op 21 mei 1996 wordt afgewezen. Bij brief van 9 mei 1996 wendt mr. X zich, namens klager, tot de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens. Deze deelt bij brief van 31 mei 1996, gericht aan mr. X, onder meer mee: 'In these circumstances it appears that your application would have to be declared inadmissible by the Commission. Without further explanations from you it will therefore not be registered and put before the Commission. If you intend to provide such further explanations, you are informed that you should do so quickly as failure to act with due diligence in the preliminary proceedings before the Commission may affect the date of introduction of the application and thus the running of the six months' time-limit laid down in Article 26 of the Convention.'

In of omstreeks maart 1998 verlaat mr. A het kantoor van mr. X. Bij brief van 22 juni 1998 informeert mr. X, na een daartoe strekkend verzoek van klager, bij de Europese Commissie naar de stand van zaken. Deze antwoordt bij brief van 30 juni 1998 en verwijst daarbij naar de eerdere brief van 31 mei 1996. Bij brief van 6 juli 1998 deelt mr. X aan de Europese Commissie mee dat klager de klacht wenst te handhaven en verzoekt hij om een termijn van twee maanden om de bij brief van 31 mei 1996 verzochte aanvullende informatie te verstrekken. Mr. X draagt de behandeling van zaak bij de Europese Commissie na 6 juli 1998 over aan zijn voormalige kantoorgenoot mr. A. Deze zendt de verzochte aanvullende informatie bij brief van 9 juli 1998 aan de Europese Commissie. In oktober 1998 verklaart de Europese Commissie klager in zijn klacht niet ontvankelijk op grond van het tijdsverloop na het arrest van de Hoge Raad van 17 november 1995, waarbij de Europese Commissie 6 juli 1998 als de datum beschouwt waarop de klacht formeel werd ingediend, nu op de brief van 31 mei 1996 niet was gereageerd.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat deze niet tijdig heeft gereageerd op de brief van 31 mei 1996 waardoor klager in zijn klacht bij de Europese Commissie niet-ontvankelijk is verklaard.

Overwegingen van de raad

Aannemelijk is geworden dat de procedure bij de Europese Commissie feitelijk is behandeld door mr. A en dat mr. X slechts in naam als advocaat van klager optrad. De raad acht eveneens aannemelijk dat mr. X de brief van 31 mei 1996 niet eerder heeft gezien dan in juni 1998 toen hij op verzoek van klager bij de Europese Commissie informeerde naar de stand van zaken. Mr. X liet de behandeling van de zaak over aan de – daarin meer kundige (gespecialiseerde) – mr. A in het vertrouwen dat deze de zaak adequaat zou aanpakken, hetgeen in casu echter niet is gebeurd. Hoewel mr. X derhalve niet de behandelende advocaat was, is hij wel de verantwoordelijke advocaat geweest nu de zaak onder zijn naam bij de Europese Commissie werd ingediend. Aldus is mr. X ook verantwoordelijk voor het niet tijdig reageren op de brief van 31 mei 1996. De klacht is derhalve gegrond. De raad legt geen maatregel op gelet op de aard en de ernst van de verweten gedragingen en de mate van verwijtbaarheid bij mr. X ten aanzien van het niet reageren op de brief van 31 mei 1996, waarvan de raad aannemelijk acht dat deze direct bij mr. A is terechtgekomen.

Volgt

Gegroundverklaring, geen maatregel.

Raad van Discipline Amsterdam 19 juni 2000

(mrs. Kist, Van den Biesen, Meijer, Rigters en Wiarda)

Het rechtstreeks inwinnen van informatie bij de werkgever van de wederpartij in een zaak waarbij die wederpartij wordt bijgestaan door een advocaat, is in casu in strijd met de door de advocaat in acht te nemen zorgvuldigheid. Zowel het type informatie dat de advocaat inwint als de bron waarbij die wordt ingewonnen behoren tot het domein van de wederpartij, met als gevolg dat de advocaat zich had behoren te wenden tot de advocaat van de wederpartij. Ook het rechtstreeks inwinnen van informatie bij een verzekeringsmaatschappij over een levensverzekering, afgesloten op naam en leven van de wederpartij, is onzorgvuldig nu de ingewonnen informatie niet-openbare gegevens betreft die direct de persoonlijke levenssfeer van de wederpartij betreffen.

Advocatenwet art. 46 (3.3.3. berichten aan derden, 3.3.7. wat nooit geoorloofd is, 3.4. jegens tegenpartij in acht te nemen zorg)

Gedragsregel 18

Feiten

Mr. X staat de echtgenote van klager bij. Hij wint inlichtingen in bij de werkgever van klager met betrekking tot salarisgegevens en heeft rechtstreeks contact met de chef van klager over de door klager in de procedure opgevoerde beroepskosten, een en ander zonder eerst hieromtrent de advocaat van klager te benaderen. Eveneens zonder voorafgaand overleg wint mr. X inlichtingen in bij een verzekeringsmaatschappij waar op naam en leven van klager een levensverzekering is afgesloten.

Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd zijn ook te vinden

op www.advocatenorde.nl en *BalieNet*

Overwegingen van de raad

Het rechtstreeks inwinnen van informatie bij de werkgever van de wederpartij in een zaak als de onderhavige, waarbij mr. X wist dat klager werd bijgestaan door een advocaat, is in strijd met de door mr. X in acht te nemen zorgvuldigheid. Zowel het type informatie dat mr. X heeft ingewonnen, als de bron waarbij die werd ingewonnen, behoren tot het domein van de wederpartij, met als gevolg dat mr. X zich, overeenkomstig de strekking van gedragsregel 18, had behoren te wenden tot klagers advocaat. De omstandigheid dat klagers advocaat met betrekking tot de door klager opgevoerde beroepskosten hetzelfde standpunt had ingenomen als klager, doet aan het voorgaande niet af. Ook al zou hierover in gevallen van urgentie rekkelijker kunnen worden geoordeeld, dergelijke urgentie doet zich in elk geval niet voor indien een advocaat bij het opstellen van een gedingstuk onder tijdsdruk komt te staan om de enkele reden dat hij daar aan niet eerder is begonnen.

Ook het rechtstreeks inwinnen van informatie bij de verzekeringsmaatschappij betreffende een levensverzekering, waarvan onweersproken is gesteld dat deze is afgesloten op naam en leven van klager, acht de raad onzorgvuldig. De raad overweegt daarbij dat de ingewonnen informatie niet-openbare gegevens behelst die direct de persoonlijke levenssfeer van klager betreffen. Ook hier geldt dat mr. X zich niet anders dan door middel van klagers advocaat in verbinding had mogen stellen met de verzekeringsmaatschappij.

Volgt

De Raad van Discipline verklaart de klacht gegrond en legt aan mr. X op de maatregel van een enkele waarschuwing.

Hof van Discipline 23 juni 2000, nr. 2914

(mrs. Fransen, Mout-Bouwman, De Leeuw, Dantuma en Kiers-Becking)

Onnodig grievende opmerkingen tegenover een wederpartij over een door die wederpartij ingeschakelde schaderegelaar.

Advocatenwet, art. 46 (3.3.1 grievende uitlatingen)

Gedragsregel 31

Feiten

Mr. X, opkomend voor slachtoffers in letselzaken, ergerde zich over het optreden van een door zijn wederpartij, een verzekeraar, ingeschakeld schaderegelingsbureau. Hij heeft op enig moment geweigerd om verder met dat bureau zaken te doen en heeft zich voortaan rechtstreeks tot de verzekeraar gewend. In die rechtstreekse contacten heeft mr. X gesteld dat het bureau 'zich in diverse contacten chicanes en onbetrouwbaar toont' en voorts dat 'de opstelling van het bureau voornamelijk gericht lijkt te zijn op het frustreren en vertragen van het onderhandelingsproces, het murw procederen van slachtoffers en het zo mogelijk laten vervallen van betalingsverplichtingen'.

Het eerste onderdeel van de klacht van het bureau was tweeledig, namelijk allereerst dat mr. X heeft geweigerd met het bureau in over-

leg te treden hoewel de verzekeraar het als gemachtigde had aangewezen, vervolgens dat mr. X in zijn rechtstreekse contacten de uitlatingen heeft gedaan als hiervoor vermeld.

De Raad van Discipline overwoog dat het mr. X in beginsel vrijstond, zulks met het oog op de belangen van zijn cliënten, om de contacten met het bureau op te schorten c.q. te verbreken en zich vervolgens bij de opdrachtgever, de verzekeraar over dat – zijns inziens verwerpelijke – optreden te beklagen, maar dat hij niet de gewraakte woorden had mogen gebruiken nu deze als nodeloos grievend zijn te bestempelen. De raad verklaarde het eerste klachtonderdeel gegrond en legde aan mr. X een enkele waarschuwing op. Mr. X stelde van deze beslissing hoger beroep in.

Overwegingen van het hof

De grieven van mr. X richten zich tegen het oordeel van de raad dat hij in zijn brieven aan de verzekeraar niet de hiervoor vermelde woorden mocht gebruiken. Mr. X stelt daartoe dat de gebruikte bewoordingen zijn gerechtvaardigd oordeel over de handelingen van klaagster weergeven (dat hij niets anders heeft gezegd dan hij bedoelde) en dat hij genoodzaakt was 'overtuigender bewoordingen' te gebruiken omdat zijn eerdere brieven aan de verzekeraar niet het door hem gewenste resultaat hadden.

Het hof is van oordeel dat de door mr. X aan klaagster verweten handelwijze niet de conclusie rechtvaardigt dat de klaagster zich in diverse contacten chicanes en onbetrouwbaar toont en evenmin dat haar opstelling voornamelijk gericht lijkt te zijn op het frustreren en vertragen van het onderhandelingsproces, het murw procederen van slachtoffers en het zo mogelijk laten vervallen van betalingsverplichtingen.

De door mr. X gekozen bewoordingen gaan uit van een 'kwade bedoeling' van klaagster bij de verweten gedragingen. Deze bedoeling leidt mr. X af uit de brieven van klaagster en het niet of te laat (laten) doen van door mr. X verzochte betalingen.

Hieruit kan naar het oordeel van het hof echter niet meer worden afgeleid dan dat klaagster een ander oordeel over de (behandeling van) de onderhavige zaken heeft dan mr. X en dat klaagster wellicht een zekere laksheid verweten kan worden. Op grond daarvan kan niet aannemelijk worden geacht dat klaagster de kwade bedoeling, die tot uitdrukking wordt gebracht door de door mr. X gebruikte bewoordingen, had bij de haar door mr. X verweten gedragingen.

Het hof kan mr. X in zijn stelling dat de houding van de verzekeraar hem noodzaakte de onderhavige bewoordingen niet te gebruiken niet volgen.

Het hof is van oordeel dat mr. X minder krachtige en zakelijker termen had kunnen gebruiken teneinde zijn visie op de handelwijze van de klaagster aan de opdrachtgever van de klaagster kenbaar te maken. De door mr. X gebruikte terminologie is derhalve door de raad terecht als onnodig grievend aangemerkt.

Volgt

Bekrachtiging van de beslissing van de Raad van Discipline.